יוצא לאור לרגל חודש חשון – חודש בול

קונטרס

אלף חכמה

בלבבי משכן אבנה

אוצר האותיות

ערך בול

תורה לשמה

תורת שעשועים

לא מוגה כלל

אלף חכמה
עה"ק ירושלים
בלבבי משכן אבנה

© כל הזכויות שמורות

מידי שבוע יוצא לאור קונטרס
'אאלפך חכמה',
שכל שבוע עוסק בתיבה אחרת.
המעוניין להצטרף לרשימת התפוצה
(דרך המייל/פקס)
ישלח בקשה במייל
bilvavi231@gmail.com
מדרכי הקדושה עדיף לשלוח בקשה
דרך הפקס
03-5480529

ללקיחת חלק בהוצאות
הגדולות של הדפסת הספרים
לזיכוי הרבים, ניתן לצור קשר
עם מערכת
'בלבבי משכן אבנה'
טלפון: 052.763.8588
פקס: 03-5480529
ת.ד. 34192 ירושלים 9134100
bilvavi231@gmail.com

נשמח לקבל הערות והארות,
וכן תוספות קצרות על
הקונטרס, על מנת לתקן
ולהוסיף במהדורה הבאה
בע"ה.
כמו כן, המעוניין לסייע להגיה
את הקונטרס כל שבוע לפני
צאתו, יפנה למערכת.

להאזנה לשיעור בקול הלשון

073-295-1245 ישראל
USA 605-313-6660

ומקישים: כוכבית [*]
סולמית [#] ->
[מספר שיעור] ->
סולמית [#]

תוכן העניינים
"בא אל התיבה"

ערך בול

עבודה

בלבביפדיה עבודת ה' ז

מחשבה

בלבביפדיה מחשבה יט

סוגיות במחשבה כט

רל"א שערים

צירוף ב-ו / ב-ל / ו-ל לג

קבלה

בלבביפדיה קבלה לט

מילון ערכים בקבלה מג

ארמית

מילון ערכים בארמית מז

מדור
עבודה

בלבביפדיה עבודת ה׳

בול

בלבביפדיה עבודת ה'
בול

בול - בלשונות הפסוקים 'בול' מוגדר כלשון של חתיכה - 'בול עץ' ובהרחבה בלשונות חז"ל, בול משמש לשון של חתיכה גם לעוד דברים כגון 'בול מלח' וכדו'.

וכמו כן, חודש מרחשון נקרא בלשון הפסוק במלכים 'חודש בול' וזה מוזכר שם כשמו של החודש שבו נבנה ביהמ"ק הראשון שאז שלמה המלך סיים את בניינו.

'בול' - ראש תוך וסוף של התורה

ובספר 'בני יששכר' כותב שבאותיות שבמילה **בול** מונח רמז שאלו הם האותיות של ראשית, אמצע וסוף התורה, **הב'** זוהי האות הראשונה של התורה - 'בראשית', **הו'** היא האות האמצעית של התורה כמו שאומרת הגמ' בקידושין שהו' שבמילה גחון שבפסוק 'כל הולך על גחון', היא האות האמצעית של התורה והל' היא האות האחרונה של התורה - "לעיני כל ישראל".

והיינו שבחינת 'תורת אמת' שכידוע אלו הם **הא'-מ'-ת'** שהם ראש תוך וסוף של האותיות, מתגלה באותיות **ב'-ו'-ל'** כראשית אמצע וסוף של התורה.

וכמובן שהדברים צריכים תלמוד והבנה, מדוע דווקא האותיות האלה מהווים את ראשיתה אמצעיתה ואחריתה של התורה.

אופני התיקון של הסרת המ' של המבול והפיכתו ל'בול'

חז"ל אומרים לגבי המבול שכמו שמבואר בפסוק הוא ירד במשך ארבעים יום, שעל אף שלאחר מכן נשבע הקב"ה שמכאן ואילך לא יהא יותר מבול בעולם וע"ז ניתן האות של הקשת - "את קשתי נתתי בענן" שאין יותר מבול, אבל מ"מ, אומרים חז"ל שהארבעים יום הללו שירד המבול עדיין השאיר רושם בעולם שבכל שנה ושנה עדיין מתעורר בחודש מרחשון - זמן ירידת המבול, הכח של המבול.

והיכן נתקן ה'רשימו' הזה של המבול? - נאמרו על כך שתי לשונות בחז"ל, בלשון אחד אומרים חז"ל שכאשר משה רבינו עלה להר ארבעים יום בכדי לקבל את התורה, בזה הוא תיקן את הארבעים יום שירד המבול שזהו המ' של המבול וע"י כן שהוסרה האות מ' נותר רק ה'בול' שזהו חודש מרחשון שנקרא **בול**.

ובלשון נוספת אומרים חז"ל, שכששלמה המלך בנה את בית המקדש והוא סיים אותו בחודש בול, ע"י כן נתקן המ' של המבול ונשאר 'בול'.

וא"כ, מונח כאן בדברי חז"ל שישנם שני דברים שמכחם נתקן הרושם של המבול, תיקון אחד נעשה ע"י הארבעים יום שמשה רבינו עלה להר מראש חודש אלול עד יום הכפורים[א].

[א] ואמנם לא מבואר בחז"ל לאיזה ארבעים יום הם מתכוונים מתוך ג' הפעמים שעלה משה להר ארבעים יום, אבל בודאי זה לא קאי על הארבעים יום הראשונים שאף שבתחילתם הם היו בתיקון אבל לאחר מכן כלל ישראל נפלו, וכמו"כ בארבעים יום האמצעיים עדיין לא היה השלימות, והרי שזה קאי על הארבעים יום האחרונים.

והתיקון הנוסף נעשה ע"י ביהמ"ק. והרי שיש כאן שני עומקים של תיקונים, תיקון אחד משורש הר סיני מכח מדרגת מתן תורה, ותיקון שני משורש מקום בית המקדש - הר המוריה.

הדבר והיפוכו שבול - 'בלה' ונפסד ו'בלול' מן הכל

נפתח להבין את הדברים - בשורש של המילה **בול** מצינו בזה כמו שמפורש בסוגיות הש"ס, דבר והיפוכו, מצד אחד מה שדורשת הגמ' בבבלי ובירושלמי שהטעם שחודש מרחשון נקרא בול משום שאז **'בלה** לחיה התבואה מן השדה', כלומר, כיון שבחודש תשרי הוא זמן האסיף שזהו הרי שמו של חג הסוכות שנקרא 'חג האסיף', והיינו, שאז אוספים את כל התבואה מן השדות, את כל היבול[ב] ולאחר מכן מגיע חודש מרחשון שנקרא בול משום שאז כבר לא נשאר בשדה מן התבואות - "בלה לחיה מן השדה".

וכמו שאומר רש"י [ועוד בלשונות רבותינו] שאז נצרך להוציא לבהמה מן הבית את מאכלה ולצורך כך בוללים לה את מאכלה ומוציאים עבורה החוצה.

והרי שעל שם כן הוא נקרא בול, מחד 'בלה' לחיה מן השדה שהוא לשון של חסרון, ומאידך נצרך לבלול את המאכל ולהוציאו מן הבית לשדה לצורך הבהמה, שמצד כך זה נקרא בול מלשון דבר הבלול כמו בבל שנקראת כן מצד התיקון מלשון בלול כמו שאומרת הגמ' שזה תלמוד בבלי שבלול במקרא, בלול במשנה, בלול בתלמוד.

ומונח כאן א"כ, בלשון חז"ל את כח ההעדר שב'בלה' מצד אחד, ומצד שני את ה'בוללים מן הבית' שזה הכח החיובי של ה'בלול', והרי שמתגלה כאן להדיא בלשונות חז"ל בצירוף דברי הראשונים, דבר והיפוכו במשמעות תיבת 'בול'. עוד מצינו בזה בדברי הגמ' הידועים במס' גיטין (דף ל"ו ב') לגבי פורזבול, שמבואר שם שתיבת פרוזבול הוא נוטריקון פרוס בולי ובוטי, ו'בולי' אלו הם העשירים דכתיב ושברתי את גאון עוזבם ותני רב יוסף אלו בולאות שביהודה דהיינו העשירים, - וגם בזה מבואר שם בחי' הרש"ש ש'בולי' כולל גם את העניים מכח המשמעות של ה'בלה' שב'בול' שזהו העני שהדרך הוא שבגדיו בלים וכל הוייתו היא מציאות של בלה וחסר, והרי שגם כאן ה'בולי' כולל את שני המשמעויות ההפוכות.

ומה שמבואר בגמ' להדיא ש'בולי' הם העשירים היינו משום שההגדרה של עשיר היא שהוא בלול מן הכל וכפי שנתבאר לעיל שצד החיוב שב'בול' זהו מלשון בלול.

העמדנו א"כ, בבהירות את שני ההגדרות של המילה בול, או מלשון 'בלה' דהיינו דבר המסולק וחסר, או מלשון בלול כלומר מעורב מהכל שזה המתגלה בשלימות במדרגת העשיר שהוא בלול מהכל, ושורשו הוא בעשירות של הדברי תורה שמתגלה בתלמוד בבלי שבלול מהכל.

ב' הגילויים במ' יום של משה בהר - סילוק ה'בלה', ה'הרף ממני ואשמידם', וקבלת התורה שהיא בלולה מן הכל

ולפי"ז, מה שמתגלה בעומק במדרגת מתן תורה בארבעים יום שמשה רבינו עולה להר בשביל לבקש מחילה מלפנינו ית"ש עד שלבסוף נתרצה הי"ת וניתנו לו הלוחות שניות - זה מקביל לשתי הכוחות המתגלים ב'בול' שהוזכרו, הכח של 'בלה' והכח של 'בלול' מן הכל. שהרי כל מה שהוא עולה זה בכדי לבקש סליחה על כלל ישראל מחמת שהקב"ה אומר למשה רבינו "הרף ממני ואשמידם ואעשה אותך לגוי גדול" שהקב"ה

ב כמו שיתבאר מיד בהמשך הדברים.

רוצה לכלות את כנסת ישראל מכח חטא העגל, ומשה רבינו בא לבקש רחמים לפניו יתברך שמו על כלל ישראל.

והרי שהיה מונח כח של ה'בלה' ב"הרף ממני ואשמידם", ואת זה בא משה רבינו להפקיע בעלייתו להר בארבעים יום הללו שלא יהא בכנסת ישראל את מציאות ה'בלה'.

ולהיפך, כאשר הוא זוכה לקבל את התורה בסוף הארבעים יום כשניתנו הלוחות שניות אז מתגלה כח השלימות של ה'בלול' שבתורה, והם הם דברי ה"בני יששכר" שהוזכר שהאות הראשונה האמצעית והאחרונה של התורה מרכיבות את תיבת 'בול' והרי שהוא זוכה לקבל את התורה במדרגה שהיא כלולה מן הכל וכוללת את הכל.

והרי שהוא מסלק את ה'בלה' ומקבל את ה'בלול', זה מה שמתגלה בארבעים יום הללו שמשה רבינו עולה להר.

וכאשר הוא יורד מן ההר ביום הכפורים, אז מתגלה התיקון של המבול, וכמו שהובא לעיל שהוסר אז המ' של המבול דהיינו שהוסר כח הארבעים יום שירד המבול, ומכאן ואילך מתגלה מדרגת ה'בול'.

ה'בול' שבאסיף דתשרי שהוא היפך ה'בלה'

ולכן דייקא חודש תשרי הוא זמן האסיף שבו אוספים את היבול של התבואה, שהוא נקרא יבול משום שהוא בלול מכל החלקים כולם, והגדרת הדבר א"כ, שדייקא אחרי שנעשה הריפוי מהרושם של המבול שזהו הסרת המ' - הארבעים יום דקלקול של המבול, ע"י מה שמשה רבינו עולה להר, אז נסתלק הכח של ה'בלה' שזה שורש מה שהמבול נקרא מבול כי כל עניינו שהקב"ה בא להשחית ולבלות את הארץ, ומתגלה ה'בול' מלשון בלול ומרובה שכלול בו כל החלקים כולם.

ולכן מיד בחודש תשרי מתגלה הכח של חג האסיף שאוספים את כל התבואה, כי זהו הזמן לאסוף את כל התבואה שבלולה מן הכל שלכן היבול נקרא יבול.

כח השופר שנקרא יובל שמגלה תקיעות שבוללים את הכל

ובעומק יותר, בכלל חודש תשרי מתגלה בחינת היובל שזהו השופר שתוקעים בו שנקרא יובל ובפרט זה מתגלה בחודש תשרי בשנת היובל שמכח כך כל השנה נקראת שנת היובל, ומה שהשופר שתוקעים בו נקרא יובל היינו משום שבתקיעות הללו, הכל כלול ובלול בהם.

וזה מה שבראש השנה אנחנו תוקעים בשופר בכללות ממש שלושה סוגים של תקיעות - תקיעה שברים ותרועה, וכידוע עד מאד שלושה הקולות הללו, הינם כל אופני התנועות שקיימים בעולם, אופן של תנועה פשוטה, אופן של תנועה המורכבת מחלקים גדולים, ואופן של תנועה המורכבת מחלקים קטנים, - פשוט, מורכב מעט ומורכב הרבה[ג] - והיינו שכאשר אנחנו תוקעים בשופר ובאמצע יש את הקול של השברים או של התרועה, וישנה תקיעה לפניה ותקיעה לאחריה כמו שמבואר בגמ' בראש השנה שהוקשה התקיעה של ראש השנה לתקיעה של יובל, כלומר, שבעומק התקיעות של השופר שנקרא יובל - הן בשנת היובל והן בתקיעות של כל שנה ושנה שהם כדין תקיעות של יובל, מונח בעצם בתקיעה שהיא בוללת את כל החלקים כולם.

המ' יום שמר"ח אלול עד יוהכ"פ - ימים של תקיעות

ולכן נהגו לתקוע בארבעים יום הללו, מהתקיעות של חודש אלול ועד שלימות התקיעה האחרונה של יום הכפורים שמנהג ישראל לתקוע, ובשנת היובל התקיעות ביום

[ג] והדברים הללו רחבים בדברי רבותינו, והם כנגד אברהם יצחק ויעקב – דברים ידועים.

הכפורים הם מעיקר הדין. וכמו שמבואר בגמ' שבעשרה ימים שבין ראש השנה ליוהכ"פ של שנת היובל, העבדים כבר אינם צריכים לעבוד לאדוניהם, אבל עדיין הם נמצאים ברשות אדוניהם ורק ע"י התקיעות של יוהכ"פ הם משתלחים לבתיהם. והרי שבכל הארבעים יום הללו מתגלה בהם אופן של תקיעות, או תקיעות מגדרי הדין בראש השנה וביובל של יוהכ"פ, או לכה"פ תקיעות מכח מנהג ישראל, והרי שכל הארבעים יום הללו הם ימים של תקיעות.

ואת התקיעות הללו תוקעים ביובל - שופר כי הם בנויים באופן של בלילה כמו שנתבאר, וזה הגילוי של בלול שמתגלה במהלך של אלול ותשרי. ולאחר מכן כמו שהוזכר, מגיע חג האסיף - חג הסוכות שבאסיפה הזו בוללים את הכל.

הזמן של 'ובחג נידונים על המים' שמגיע אחר המיתוק של המים דקלקול שבמבול ע"י המ' יום שמשה עלה להר

ובעומק יותר, לפי מה שנתבאר עד השתא שבארבעים יום הללו שמשה עלה להר, הוא תיקן את הרושם שנשאר מהמ' ימים של המבול - לכן מתגלה בחג הסוכות "ובחג נידונים על המים", והגדרת הדבר ברור - לפני הארבעים יום הללו שמר"ח אלול עד יוהכ"פ, הרי שהדין על המים היה מעורר את הרושם של המים הזידונים שהיו במ' יום שירד המבול, ורק לאחר שנעשה ריצוי של הארבעים יום ונתקן המ' של המבול, נתקן כח ה'מים הזידונים' שהתגלו במבול ומכאן ואילך מגיע הזמן של 'ובחג נידונים על המים' שבאים לרצות על המים ולבקש מלפניו ית"ש על המים, כיון שכבר יש מיתוק לשורש הקלקול של הרושם מהמים דקלקול שהיה במבול.

כח הלולב - אותיו בול - לסלק את ה'בלה' ולרצות על המים

ולכן, כדברי חז"ל כידוע עד מאד יש בסוכות את המצוה של "ולקחתם לכם ביום הראשון פרי עץ הדר" וגו' ודייקא עיקר מצוה זו נקראת 'נטילת לולב' כמטבע הברכה "וצונו על נטילת לולב" וכבר חידדו רבותינו מדוע עיקר הברכה היא על הלולב ושאר המינים טפלים אליו בבחינת 'לולב בעי אגד' שהכל נאגד מסביבו.

ולענייננא דידן, הלולב זהו אותיות בול [ורק שיש בו הכפלה של האות ל'], כלומר - הריצוי על המים שבא ע"י הלולב כמו שאומרת הגמ' שנענוע הלולב הוא בכדי לסלק טללים רעים ורוחות רעות ומכח הד' מינים בכלל והלולב בפרט, נעשה גם ריצוי על המים.

והיינו משום שזה ההמשכה של המ' יום של חודש אלול וחודש תשרי שהם ממתיקים את המ' של המבול ועי"כ מתגלה ההפקעה של ה'בלה'.

ובתחילת החודש תשרי זה מתגלה במה שיש את ההפקעה מה'ספרי מתים' שזה הרשעים שנכתבין ונחתמים למיתה בבחינת 'בלה'.

ולהיפך, מתגלה מדרגת הצדיקים שנכתבים ונחתמים לאלתר לחיים טובים ולשלום - כאן מונח העומק של כח המ' יום שמר"ח אלול עד יוהכ"פ שנמשך הלאה בחג הסוכות, וכפי החלקים שנתבאר.

הן מדין האסיף של היבול שבחג הסוכות. הן מדין ה'נידונים על המים' שבחג הסוכות. והן מדין הריצוי על המים שמונח בכח הלולב.

שלימות האור של ר"ה - תקיעות שאוספות את הצדיקים בינונים ורשעים לצבור שבלול מן הכל

ובדקות יותר, הרי כמו שאומרת הגמ' בראש השנה "שלושה ספרים נפתחים בראש השנה, אחד של צדיקים אחד של בינונים ואחד של רשעים, צדיקים נכתבין ונחתמין לאלתר לחיים, רשעים נכתבין ונחתמים לאלתר למיתה ובינונים תלויים ועומדים", וכידוע עד מאד, צדיקים בינונים ורשעים ר"ת צבור, כלומר - מה שהצבור נקרא צִבּוּר מלשון דבר הצָבוּר היינו משום שהוא בלול מן הכל, וכבר נתבאר רבות במקומות אחרים שעיקר הריצוי שמתגלה הוא מכח "אפרו של יצחק צָבוּר על גבי המזבח, וזה הכח של ראש השנה שמתגלה בו ה"בתוך עמי אנכי יושבת" (מלכים ב', ד יג) שאמרה האשה השונמית לאלישע הנביא וכמו שידוע מדברי הזוה"ק שזה היה ביום דראש השנה, כלומר - מתגלה בראש השנה התפיסה של **ציבור**.

ואם מעמידים את הצדיק לעצמו, את הרשע לעצמו ואת הבינוני לעצמו, הרי שבאמת מתגלה כפשוטו "שלשה ספרים נפתחים" וכל אחד ואחד הוא כפי דינו.

אבל אם זוכים בר"ה ל"תרועת מלך בו" בבחינה של "ברוב עם הדרת מלך" שזה העומק הפנימי של ראש השנה, הרי שמתגלה בראש השנה הבחינה של תקיעות שהיו במדבר שבאים לאסוף את המחנות כמפורש בקרא, ומכח כך צוברים ומחברים את כל הכנסת ישראל יחד, ואז מגלים את ההבחנה של ה'בלול מן הכל', מגלים בכלל ישראל שהבעלי מקרא, בעלי משנה, בעלי תלמוד וכו' כמו שמבואר בגמ' בפרק אלו מציאות נבללים יחד כאשר מתגלה הצבור שמורכב מצדיקים בינונים ורשעים, והרי שעי"כ בוללים את כל הכנסת ישראל יחד.

אופני הגילוי מכח אור דיוהכ"פ של צירוף כל הכנס"י

ומצד כך, עומק מה שהימים הללו הם ימי דין - כאשר מתגלה בראש השנה יסוד הדין בשלימות, נעשה כח של ציבור שמצרף את הכל, ואם עדיין לא זוכים לאור הזה של ראש השנה מכח התקיעת שופר שבוללת ואוספת את הכל, יש את העשרה ימים הללו שבין ראש ליוהכ"פ שהבינונים תלויים ועומדים, וכאשר הם זוכים לעשות תשובה, עי"כ הם מגיעים לאור של יום הכפורים שהוא "יום תשובה לכל" כלשונו הידועה של הרמב"ם, ואז נעשה בחזרה הצירוף של כולם גם יחד.

וזה מה שלחד מ"ד במסכת יומא כידוע, יום הכפורים מכפר בין לשבים ובין לשאינם שבים, והיינו מכח מה שנעשה צירוף של כל הכנסת ישראל, וכמו כן זה מונח במטבע הלשון שאומרים ביוהכ"פ "מתירים להתפלל עם העבריינים", כלומר שמצרפים גם את העבריינים לתפילה והיינו משום שמגלים את הכח של הציבור שהוא בלול מן הכל.

וכדברי חז"ל הידועים מאד שיש בקטורת את החלבנה ואת הלבונה שגם החלבנה שריחה רע מצטרפת לקטורת כנגד הרשעים שמצטרפים לכלל ישראל, כלומר שמגלים את מדרגת הציבור שכולם מצטרפים יחד.

וכמו שנתבאר, אם זוכים, הרי שהגילוי הזה כבר מתחיל בראש השנה מכח השופר שצובר ומצרף את כולם בבחינת 'תרועת מלך בו' והתקיעות של השופר הם תקיעות שאוספים את המחנות.

אבל כשהאור הזה עדיין אינו מתגלה בשלימותו בראש השנה, אזי הוא מתגלה ביום הכפורים שאוסף ומצרף את כולם.

ומצד כך, הצום שאנחנו מתענים ביום הכפורים זה בבחינת ה'בלה' שב'בול', **ועי"י שמתענים הרי שהתענית מצרפת ובוללת את כולם גם יחד והופכת אותם מ'בלה' דקלקול**

ל'בלה' דתיקון, ועי"כ מתגלה ה'בלול מן הכל' שבבול.

גילוי מדרגת התורה שבלולה מן הכל בשופר דר"ה שהוא זכר לשופר דהר סיני וגילוי מדרגת מתן תורה בלוחות שניות דיוהכ"פ

וזהו יום הכפורים שהוא יום שניתנה בו תורה - לוחות שניות, כי זה האור של יום הכפורים שמצרף את כולם משורש מדרגת התורה שבלולה מהכל. יש את השופר שהיה בהר סיני במדרגת מתן תורה, ומכך כך גם השופר של ראש השנה הוא זכר לשופר שהיה בהר סיני שזה הרי אחד מהעשרה טעמים שמבואר ברב סעדיה גאון בטעם שתוקעים בשופר, - זה מצד מדרגת התקיעות שופר שבראש השנה.

ויש את האור עצמו של התורה שמתגלה בהר סיני שהעשרת הדברות שהיו שם, הם השורש הגמור הן ללוחות ראשונות והן ללוחות שניות, והרי שהאור של מתן תורה שמתגלה ביום הכפורים, הוא בולל ומצרף את הכל יחד.

זהו התיקון הראשון שהוזכר ללשון אחד בדברי חז"ל שהמ' יום של המבול נתקנו מכח המ' יום של מתן תורה.

השלמת ביהמ"ק הראשון בחשון וחינוכו בתשרי - צירוף ה'בול' ליבול דתיקון

וללשון השני שהוזכר בדברי חז"ל [-והובא בילקוט], התיקון הוא מכח שבחודש חשון הושלם בנין בית המקדש הראשון, וע"י שהושלם בנין ביהמ"ק, הרי שהוסר הרושם של ארבעים ימי ירידת המבול, ועי"כ הוסר המ' מהמבול והחודש נהפך לחודש בול.

אבל כידוע, על אף שביהמ"ק הושלם להיבנות בחודש מרחשון, אך כמו שמפורש להדיא בנביא, לא חנכו אותו בחשון, אלא כפי שהם נצטוו, הם המתינו עד חודש תשרי שלאחר מכן, שאז נעשתה חנוכת הבית עם כל הסעודה שעשה שם שלמה כמו שמתואר בקרא כיצד נעשו הדברים.

כלומר - שלמה המלך בא וצירף את החשון עם התשרי שלאחר מכן, ובפרטות לענייננא דידן - הוא צירף את ה'בול' שבחודש חשון ליבול של חודש תשרי שמתגלה באופן דתיקון.

גילוי מדרגת היבול בביהמ"ק באילנות ומגדים טובים שצמחו שם

וגילוי הדבר, כמו שאומרת הגמ', שבשעה ששלמה המלך בנה את בית המקדש, הוא נטע בו אילנות ומגדים טובים, והם היו עושים פירות, והם לא היו מצמיחים רק פירות אלא צמחו מהם גם אבנים טובות וכו' כפי שמבואר בחז"ל, והיינו שכששלמה המלך בונה את ביהמ"ק, הרי שהוא מגלה שיש אילנות שהם במדרגה גבוהה יותר, וזה עומק הגילוי שה**בול** של חודש חשון הצטרף ל**יבול** של מדרגת חודש תשרי.

ומצד כך, כח הבנין של שלמה המלך, לא מיתק רק את הארבעים יום שירד המבול כפי שנתבאר, אלא מכח הבנין של שלמה המלך, נעשה צירוף של חודש חשון לחודש תשרי, ומתגלה ביבול של האילנות שבחודש תשרי פנים עמוקות יותר במה שהאילנות טובים ומגדים טובים שהוא נטע בשעה שהוא בנה את ביהמ"ק, היו עושים פירות מיוחדים, כפי שנתבאר.

שורש ה'עתידים אילנות שיתנו פירות בכל יום' - בפרי ראשון של יום שלישי במעשה בראשית

ובעומק, כמו שברור לכל בר-דעת, מה שמתגלה כח ה'בול' ביבול של חודש תשרי שהוא זמן אסיפת הפירות, הפירות האלו הרי אוספים אותם מכח מה שזרעו אותם בתחילת השנה הקודמת, וכשמגיע זמן האסיף בחודש תשרי, ממילא אז הוא זמן אסיפתם.

אבל הרי לעתיד לבוא יתגלה 'עתידה אשה שתלד בכל יום' כמו שאומרת הגמ' וכמו כן

יתגלה, ש'עתידים אילנות שיתנו פירות בכל יום', וכמבואר שם בגמ' שאמרו על זה - "הראני דוגמתו בעולם הזה" והוא הראה לו את האילן הנקרא צלף.

כלומר - זה גילוי השורש של הפרי ראשון שנברא במעשה בראשית שנאמר ביום שלישי "עץ פרי עושה פרי למינהו" ששם זה עשה פירות בו ביום ולא היה את ההמתנה של כל הסדר של - זריעה קצירה עד סוף התהליך של זמן חג האסיף שרק אז נשלם התהליך, אלא כל התהליך נעשה בבת-אחת בבחינת "עתידים אילנות שיתנו פירות בכל יום".

עומק היבול דתשרי - לפירות ששייכים לזריעה דהשתא

וזה העומק הגדול שמתגלה בחודש תשרי שבחיצוניות מתגלה בו שאוספים את היבול של שנה שעברה, אבל מצד המדרגה הפנימית של התיקון, מה שמתגלה שבחודש תשרי אוספים את הפירות היינו מדין שחודש תשרי הוא זמן תחילת הבריאה כמטבע התפילה שאומרים בראש השנה - "זה היום תחילת מעשיך זכרון ליום ראשון" שמתחיל מכ"ה באלול וביום ראש השנה הוא זמן בריאת האדם שהוא שורש כל היצירה כולה, ומצד כך, מה שאוספים את הפירות בחודש תשרי היינו **את הפירות ששייכים לזריעה דידן השתא בחודש תשרי** ולא מה ששייך לשנה שעברה.

זה העומק הגדול של תיקון היבול שמתגלה בחודש תשרי כאשר מתקנים את המבול כפי שהוזכר.

שורש ה'בלול מן הכל' שמתגלה ביצירת אדם

ובעומק, ההגדרה היא ברורה מאד - יש את היצירה שהיתה כל יום ויום ויש את היצירה של האדם ביום שישי דמעשה בראשית שהיא בא' תשרי שע"ז דייקא נאמר "זה היום תחילת מעשיך".

בכל יום ויום מששת ימי בראשית נברא בו מה שנברא באותו יום[ד], אבל ביום שישי דמעשה בראשית שנברא בו האדם, הרי כדברי חז"ל כידוע עד מאוד, **האדם כולל בקרבו את כל הבריאה כולה** שכל הדומם - צומח וחי כלולים כולם בצורת אדם, וכפי שמבואר להדיא בחז"ל, שכשהקב"ה ברא את האדם, הוא לקח מכל בריה ובריה שכבר נבראו ומכולם יחד הוא ברא את האדם, והרי שביצירת האדם מתגלה העומק של ה'בלול מן הכל' שזה הגילוי שמתגלה בראש השנה - בא' תשרי.

וכדברי הר"ן הידועים ש"זה היום תחילת מעשיך" קאי על יצירת האדם משום שהוא עיקר תכלית הבריאה שהאדם הוא נזר הבריאה, ובעומק היינו כמו שנתבאר, שאדם הראשון כולל בתוכו את כל הנבראים כולם.

שורש ה'עתידה אשה שתלד בכל יום' - ביום בריאת אדם וחוה במה שנולדו אז קין והבל

והרי מה שאומרים חז"ל "עתידה אשה שתלד בכל יום" - זה מה שהיה מעיקרא ביום שנבראו אדם וחוה כמו שאומרים חז"ל "עלו למטה שתים וירדו ארבע" כלומר, היה כאן שורש של לידה בו ביום בזמן תחילת היצירה. - וזה היבול שהיה בראש השנה.

אלא שנעשה שורש דקלקול שקין נפל, ומכח כך נפל ה'בול' ממדרגתו ומכח כך שמתגלה אצל קין בבניו - **יבל יובל ותובל** קין [-כפי שחידד זאת הרש"ר הירש].

ומ"מ א"כ, השורש של התיקון שהתגלה בראש השנה - יום יצירת האדם הוא כח של יבול שמצרף את כל הנבראים ומכלילם בצורת אדם, - זהו היבול שמונח בו האור של הכח לחבר את כולם.

במדרגת זמן זהו הנקרא יובל שכ"א שב אל משפחתו.

[ד] זולת יום ראשון דמעשה בראשית שכל השורשים הושרשו בו כדברי חז"ל.

מדרגת אדם דתיקון - יבול ומדרגת אדם לאחר החטא - 'בלה'

אבל בעומק של מדרגת נפש, זוהי מדרגתו של אדם הראשון שהוא היה כולל בתוכו את כל הנבראים כולם ולכן הוא היבול בה' הידיעה.

אבל כשהאדם חטא ונקנס עליו "ביום אכלך ממנו מות תמות, כלומר, בהקבלה למה שהוזכר השתא - הרי שהוא נעתק ממדרגת **היבול** מלשון **בלול** שהוא בולל בקרבו את כל הנבראים כולם, והוא נופל למדרגת **'בלה'** וזה גופא מה שנקנס עליו "ביום אכלך ממנו מות תמות" - "עפר אתה ואל עפר תשוב", כלומר, שהוא חוזר בחזרה למדרגת העפר ששם הוא מקום ה'בלה' שבאדם כמו שאומרת המשנה באבות ולאן אתה הולך למקום עפר רמה ותולעה" והיינו שכיון שהוא נופל למדרגת 'בלה' שמצד כך הכל חוזר למצב שמתבטלת צורתו והוא מתכלה.

שורש יצירת האדם מה'בלול מן הכל' בשונה מכל היצירות שתחילתו ממקום ה'בלה'

ובעומק יותר, בשורש בריאת האדם, כולל בקרבו את כל הנבראים כולם, וכשהוא נופל ונפילתו היא למדרגת ה'בלה' כמו שנתבאר, - אין הכוונה רק כפשוטו שהוא עצמו בלבד נופל למדרגת ה'בלה' של 'עפר אתה ואל עפר תשוב', אלא מכאן ואילך, ההתחלה של הוית כל דבר היא ממקום 'הבלה' שבו כמו שהאריך בספר 'יריעות שלמה' שעל שם כן זה נקרא 'בול' מלשון דבר הבלה, כיון שתחילת הוייתו מתחילה ממקום ה'בלה'.

הרי 'דע מאין באת מטיפה סרוחה' כלומר מטיפה שנרקבת ואז חוזר ונוצר ממנה אדם, וכך הוא גם בזרע הבהמה וזרע השדה שבכל הדברים הללו, לפני שהם מתחילים להיוצר, ההתחלה היא במה שהדבר מתבטל ומכח כך הוא חוזר וצומח.

אבל שורש היצירה הראשונה שהיא אדם שע"ז נאמר בקרא "ואד יעלה מן הארץ" לצורך יצירת האדם כמו שאומר שם רש"י, ועל ידי האד הזה הקב"ה גיבל את עפרו, - זה לא היה יצירה באופן שתחילתה הוא 'בלה' אלא להיפך, באופן של 'גיבל את עפרו' שכל **גיבול** שורשו **ג-בל** כלומר שהגיבול זה בבחינת בלילה - תערובת שזה ההגדרה של בילה כגון בסוגיא של בילה מעכבת או לא[ה].

והרי ששורש יצירת אדם הראשון, לא היה במדרגה של 'דע מאין באת מטיפה סרוחה' שתחילת ההויה שלו היא ממקום שהוא בלה וע"י כן הוא צומח בבחינת העדר קודם להויה - מצד ה'בלה' התחתון כמובן - אלא התגלה אצלו ה'בלול' ודייקא כך הוא נוצר, ע"י צורת בלילה של מים ועפר שהיא צורה של עשיית עיסה או עשיית חומר לבנין וכדו'.

וההגדרה היא א"כ, ששורש יצירתו היתה מהצד העליון יותר באופן של דבר הבלול, ובעומק הפנימי, זה השורש לכך שהוא בלול מכל הנבראים כולם אלא שזה התגלה גם בחומר של היצירה שבו, שזה הופך להיות בלול ממים ועפר, אבל בהקבלה לכך בשורשים העליונים זה ג"כ בלול מכל הבריאה כולה.

ויתר על כן, בעומק הוא בלול הן מכל חלקי החומר כמובן והן מכל חלקי האור הרוחני שזהו ה'ויפח באפיו נשמת חיים'.

כח נפיחת השופר - משורש ד"ויפח באפיו נשמת חיים"

וכבר נתבאר רבות במקומות אחרים מיסוד רבותינו, ששורש ויסוד תקיעת שופר של ראש השנה, הוא ב'ויפח באפיו נשמת חיים', כלומר שכיון ששורש יצירת אדם לא היתה בדיבור אלא בנפיחה, את הנפיחה הזו אנחנו מקיימים בכל שנה ושנה ע"י התקיעת שופר בבחינת "הוי דומה לו" מעין נפיחתו

ה לגבי מצות בלילה בשמן שנאמר במנחות.

של הבורא ית"ש - מה הוא נפח, אף אנחנו נופחים - אלא שהוא ית' נפח מצד שורש התיקון הגמור שהיה בשורש יצירת האדם, ואנחנו נופחים בתקיעת השופר, אבל זוהי אותה נפיחה, כח הנפיחה שלנו בשופר נובעת מנפיחת פיו יתברך שהיתה בו ביום ביצירת האדם.

ונפיחתו של הקב"ה היתה באדם שהוא בלול מן הכל וכמו שנתחדד קודם לכן שגם החומר שממנו נוצר האדם היה בלול מן הכל

ולכן גם אצלנו הנפיחה היא בתקיעת שופר שכמו שהוזכר לעיל, אלו הם תקיעות שכוללים את הכל בג' האפשרויות שישנם בקולות השופר תקיעה שברים תרועה שמקבילים לג' הקוים - ג' צורות ההנהגה של הבריאה.

והרי שכשאנחנו תוקעים, אנחנו מצטרפים לנפיחת פיו שהוא שורש יצירת האדם שהיא במדרגה של 'בלול' ולא במדרגה של 'בלה'.

מהצד התחתון תקיעת שופר היא בבחינת "אם יתקע שופר בעיר והעם לא יחרדו" מצד יום הדין של ראש השנה שאז מתגלה יראת העונש שהיא יראה מה'בלה', שהאדם מפחד מהצד שהוא יכתב ויחתם ח"ו למיתה.

אבל מהצד העליון של תקיעת השופר, הרי שהתקיעה מצרפת את כל הבריאה כולה כיון ששורשה של כל הבריאה היא בנפיחת פיו יתברך שמו ביצירת האדם שנפיחה זו היא השורש של כל העשרה מאמרות שמהם נבראו כל שאר הנבראים כולם, שזה הרי החילוק בין שאר הנבראים לבין האדם כמו שנתבאר רבות במקומות אחרים, ששאר הנבראים נבראו ממאמרות זולת אדם שנברא מנפיחת פיו יתברך שמו[1], והנפיחה הפנימית הזאת א"כ, היא השורש לכל העשרה מאמרות כמו שברור ופשוט.

וא"כ, כאשר מתגלה העומק של ה'בלול מן הכל' מכח האור הפנימי של ראש השנה שמתגלה ב'ויפח באפיו נשמת חיים' שמונח בתקיעת השופר כפי שנתבאר, זהו השורש לכל הנבראים כולם ולכן בעומק נאמר על ראש השנה "זה היום תחילת מעשיך" - כפשוטו זה משום שאז נברא האדם שהוא נזר הבריאה כדברי הר"ן שהוזכרו לעיל, אבל עכשיו פני הדברים מחודדים יותר, שמכח הנפיחה הזו של "ויפח באפיו נשמת חיים" נעשו כל המאמרות כולם כיון שהאדם בולל בתוכו את כל חלקי הבריאה.

בקשת הגשמים במרחשון - המשכה של כל ההזכרה בתשרי שהוא זמן היבול

זה שורש מדרגת ראש השנה במדרגה של הבלול כפי שהוא מתגלה בצירופו השלם, וכאשר זוכים להארה השלימה הזו, אזי בכל הדינים כולם שבמשך השנה שנאמרו במשנה "בארבעה פרקים העולם נידון" ששורשם בראש השנה, מתגלה הארת ראש השנה, ובפרטות לענייננא דידן - מכח כך נעשה המיתוק ל'בחג נידונים על המים'.

הרי כמו שאומרת הגמ' להדיא בפ"ק דתענית שיש הבדל בין ההזכרה של גבורות גשמים לבין שאלת הגשמים, שההזכרה של גבורות גשמים מתחילה כבר בתשרי ואילו שאלת הגשמים היא במרחשון[2].

מה עומק הדבר שמזכירים בחודש הראשון - תשרי ושואלים בחודש השני - מרחשון? - אז כפשוטו, כמו שמבואר בגמ' טעמי הדבר, ולחד מ"ד הטעם הוא שבזמן שבית המקדש קיים יוכלו אלו שעלו לרגל לחזור ולבוא לבתיהם לפני ירידת הגשמים וכו'.

אבל לענייננא דידן השתא, מה שמונח כאן

---

[1] ואמנם יש באדם גם מאמר – "ויאמר אלקים נעשה אדם" וכן עשיה שזהו ה'**נעשה** אדם' אבל שורש המאמר הזה וכן העשיה הוא בנפיחת פיו לצורך יצירת האדם.

[2] וכפי שמבואר שם בגמ' שיש בזה מחלוקת אם זה בג' במרחשון או בז' במרחשון.

בשורש הדבר הוא שהבקשה של הגשמים בחודש חשון היא ההמשכה של ההזכרה שלהם בתשרי, כיון שאם הבקשה של הגשמים היתה מצד חשון כשלעצמו, הרי שהבקשה היתה מכח שמרחשון הוא זמן של 'בלה' התבואה מן השדה כלשון חז"ל שהוזכר לעיל וכמו כן מבואר בירושלמי שבחודש מרחשון הארץ נעשית בלואות בלואות, שפירושו הוא שהארץ נעשית רגבים רגבים, חתיכות חתיכות מכח היובש הקיים, כיון שמרחשון הוא זמן הרחוק ביותר מהגשמים של שנה שעברה, וגשמים של שנה זו עדיין לא התחילו.

כלומר, שהבקשה אז היתה מתחילה מהיובש שבעפר ומהחסרון של 'בלה התבואה מן השדה' שמכח כך היו מבקשים גבורות גשמים מהמקום של ההפסד שמכחה באים לבקש נקודה של צמיחה ושפע.

אבל כאשר מזכירים גבורות גשמים בתשרי ורק לאחמ"כ מבקשים במרחשון, הרי שהבקשה של מרחשון היא ההמשכה של ההזכרה בתשרי, וההזכרה בתשרי היא הרי בזמן שורש יצירת האדם שנעשה מכח 'ואד יעלה מן הארץ' לצורך יצירת האדם שעשייתו היתה באופן של 'בלול מן הכל' כמו שנתבאר בהרחבה לעיל.

ומהמקום הזה בעומק, אנחנו מבקשים מים, מהצד העליון דתיקון.

ומהצד הזה, מה שבבל יושבת על רוב מים כמו שאומרת הגמ' זהו מהצד דתיקון שבבל נקראת **בבל** משום שהיא **בלולה** מן הכל ולא מהצד שבבל זהו **מלשון בלבול** בבחינת תערובת דקלקול.

ומכל מקום א"כ, מהלך פני הימים הללו שנתבאר, מהארבעים יום שמר"ח אלול עד יוהכ"פ, כללות האלול, התשרי ולאחר מכן המרחשון, בג' החדשים הללו - בכל זה מתגלה מהלכי ה'בול'.

ואמנם רק הסיפא של המהלך נקרא בפועל 'בול' שזהו חודש מרחשון, אבל אם הוא יתגלה בשלימותו מכח ה'בול' דתיקון מהארבעים יום שמתחילים מאלול, מהראש השנה, מיום הכפורים ומסוכות כמו שנתחדדו כל שלבי גילוי הבול, אזי כאשר מגיע חודש מרחשון, מתגלה הבול השלם.

הבית השלישי שיבנה בחשון - ההמשכה של אלול תשרי וחשון

וכמו שאומרים רבותינו כידוע [-מבואר בבני יששכר], שהבית השלישי שיבנה במהרה בימינו - הבית המקוֻה, יבנה בחודש חשון מעין מה שהבית הראשון הושלם במרחשון, אלא שהבית הראשון הועתק להיות החינוך שלו בתשרי, ומכח כך החשון נשאר עדיין חסר וזהו הטעם שהוא נקרא מר חשון.

אבל במהרה בימינו שיבנה בית המקדש השלישי, הרי שהוא יבנה ויושלם חינוכו בחודש מרחשון, אבל אין הכונה שזה יהיה מכח חודש מרחשון כשלעצמו אלא זה יהיה מכח ההמשכה של כל סדר הג' חדשים הללו - אלול, תשרי וחשון כמו שנתבאר.

ואז יתגלה שלימות ה'בלול מן הכל של ה'בול' ויתגלה שורש היצירה של 'ויפח באפיו נשמת חיים' באופן של "מאן דנפח מתוכו נפח" ו"מדיליה נפח" כלשון חז"ל הידוע, שזהו שלימות גילוי אמיתת הוויתו בנבראיו.

ב-ה בול בלבביפדיה מחשבה
מספר שיעור בקול הלשון 35940856

מדור
מחשבה

בלבביפדיה מחשבה
בול

סוגיות במחשבה
בול

בלבביפדיה מחשבה

בול

ב' שורשים ב'בול'

שורש 'בול'. איתא בחז"ל ששמות החודשים עלו עמהם מבבל, וחודש חשוון נקרא בלשון הפסוק חודש בול, "בירח בול הוא החודש השמיני כלה הבית" (מלכים א, ו לח), כך נאמר בבנין בית המקדש הראשון שבנה שלמה המלך, תחילת בנין הבית הייתה בחודש זיו, והשלמת הבנין הייתה בחודש בול, הוא חודש חשוון.

ובטעם הדבר מביא התוס' (ראש השנה ז.) את דברי הירושלמי וז"ל, אמר בירושלמי שמות החודשים עלו בידם מבבל, בראשונה בירח האיתנים, שבו נולדו אבות שהם נקראים איתני עולם, וירח בול שבו כל 'העולם' נובל. אולם אצלנו בירושלמי הגירסה היא 'העלה' נובל, ולפי"ז פירוש המילה בול הוא חלק, עלה הוא חלק מן העץ. בול הוא לשון של חלק, חתיכה, יש את העץ בכללותו ויש את החלק מן העץ, החלק של העץ הוא נקרא בחלקו עלה, וכן כיון שהעלים נובלים לכך זה נקרא בול, ומצד ההבחנה הזו 'בול' זה לא רק מלשון בול שנובל, אלא העלה עצמו נקרא בול. נדגיש, העלה נקרא בול הן מצד שהוא נובל, והן מצד שהעלה עצמו נקרא בול מלשון חתיכה, כך הסבירו רבותינו.

טעם נוסף ללשון בול מבואר בירושלמי, שבחשוון הארץ עשויה בולות בולות, כיון שעדיין הארץ יבשה מהקיץ שהיה קודם לכן, לפיכך היא נעשית חתיכות חתיכות, או להיפך על ידי הגשם שמתחיל לירד אז הוא נעשה בולות בולות. טעם נוסף בירושלמי הוא שבו בולים לבהמה בבתיהם, מפני שעד חודש חשוון עדיין יש בשדה מה לאכול והבהמות אוכלים ממה שבשדה, אבל מחודש חשוון בלה מה שבשדה, נפסד, ואז מוציאים יבול מן הבית לבהמות. אלו הם בכללות הטעמים בירושלמי לשורש לשון חודש בול.

יתר על כן, כהגדרה כוללת ממש יש שני תפיסות שורשיות במושג הנקרא בול, בלשון הקודש כל דבר בנוי באופן של דבר והיפוכו, 'בול' הוא מלשון 'בלול', מעורב מן הכל, ומצד שני בול הוא מלשון בלה, נפסד, זה דבר והיפוכו, מצד אחד הוא בלול מן הכל, מעורב מן הכל, מהצד השני הוא בלה, הוא נפסד ונרקב. בתפיסה שזה מלשון בלול מן הכל יש רמז נפלא מאוד בבני יששכר לדבר, הוא מבאר שהאות הראשונה בתורה היא הרי אות ב' כידוע, האות אמצעית בתורה היא ו', כמו שאומרת הגמ' בקידושין ו' דגחון אמצע התורה באותיות, והאות האחרונה בתורה היא ל', עלה בידינו אותיות בול. א"כ המילה בול היא ראשית התורה, אמצעיתה של תורה, וסופה של תורה, מצד כך התורה בלולה מן הכל, ראשיתה ואמצעית וסופה, ראש תוך סוף בבחינת משה אמת ותורתו אמת, א-מ-ת, כנודע, הכל בלול בתורה. לפי"ז ההגדרה של בול היא שהוא בלול מן הכל, כמ"ש "ובלל בשמן" וכדו' זו בלילה של הכל, הכל מעורב והכל מחובר ומצורף יחד.

לצד שני, בול מלשון 'בלה' הוא ההיפך של בלול, הצירוף של הכל זה מציאות שנקראת בלול, ואילו בלה מפריד את אותו תערובת, ובלשון נוספת הוא יוצר תערובת דקלקול. א"כ הבלול מעורב מן הכל, והבלה או מפריד את אותה תערובת ועל ידי כן הדבר מתבלה, או שהוא יוצר תערובת דקלקול, בלול דקלקול, ועל ידי כן הדבר מתבלה.

שורש בול דקלקול

בדברי חז"ל שורש הבלול דקלקול זה המבול, חז"ל אומרים טעם נוסף מדוע חשון נקרא בול, שבו ירד המבול, מ-בול, יש מחלוקת רבי אליעזר ור' יהושע מתי התחיל המבול, אבל לשיטת ר"א התחיל המבול לירד בי"ז בחשוון, וחודש חשוון נקרא בול מלשון שבו ירד המבול. חז"ל מבארים מהי המ' שב'מבול', ארבעים יום ירדו גשמים במבול, מי"ז בחשוון עד כ"ח כסליו, שהיה שנה חסרה, כך מבואר ברש"י, וא"כ המ' יום הללו היה בהם בול, מבול - מ'-בול. איתא בחז"ל שמאז שירד המבול בעולם על אף שהקב"ה כרת את בריתו "את קשתי נתתי בענן" (בראשית ט יג), הארבעים יום הללו נשארו רפויים בעולם לירד בהם גשמים מרובים, עד שבנה שלמה המלך את בית המקדש, כמו שאומר התרגום בפרשת נח ששלמה המלך בנה את בית המקדש בחודש בול, כלומר השלים את

בנין בית המקדש בחודש בול, אז נעשה ההשלמה של הימים הללו ואז השנה הפכה להיות מעגל שלם של י"ב חודש. לפני כן היה חסר בשנה חודש ושליש מפני שהארבעים יום הללו היה חסר בהם את ההארה מפני שורש המבול. השל"ה כשהוא מעתיק את דברי חז"ל הללו הוא מסביר שהמ' יום היו רפויים עד שמשה רבינו עלה להר ארבעים יום.

א"כ השורש של מבול הוא הבול דקלקול, אבל לא מצד 'בלה' הפרדת התערובת, אלא מצד בלול דקלקול, כמ"ש "שם בלל ה' שפת כל הארץ" (בראשית יא ט). הקלקול כאן הוא לא מצד הפרדה, אלא מצד עירוב באופן של קלקול.

יש דבר נפלא מאד בסדר הדורות של אדם הראשון קין וכו', נאמר בפסוק (בראשית ד טז-כב), "ויצא קין מלפני ה' וישב בארץ נוד וידע קין את אשתו ותהר ותלד את חנוך וכו', ויולד לחנוך את עירד ועירד ילד את מחויאל ומחויאל ילד את משותאל ומשותאל ילד את למך, ויקח לו למך שתי נשים שם האחת עדה ושם השנית צילה ותלד עדה את יבל הוא היה אבי יושב אהל ומקנה ושם אחיו יובל הוא היה אבי כל תופש כנור ועוגב וצלה גם היא ילדה את תובל קין". אומר הרש"ר הירש, יש כאן ג' צאצאים שנולדו מלמך, האחד נקרא יבל, השני נקרא יובל, השלישי נקרא תובל, (תובל קין הוא מתבל את קין כמו שאומר רש"י, ומ"מ תובל זה עיקר שמו) **ושורש** השמות של כולם הוא מהאותיות ב' ל', מאותו שורש של הבול כמו שהוזכר.

בהמשך הפסוקים נאמר (שם כג-כד) "ויאמר למך לנשיו עדה וצלה שמען קולי נשי למך האזנה אמרתי כי איש הרגתי לפצעי וילד לחבורתי כי שבעתיים יוקם קין ולמך שבעים ושבעה", אומר רש"י בשם מדרש רבה, "לא הרג למך כלום ונשיו פורשות ממנו משקיימו פריה ורביה", שהם כבר ילדו את יבל, יובל ותובל, "לפי שנגזרה גזירה לכלות זרעו של קין לאחר שבעה דורות אמרו מה אנו יולדות לבהלה", ובעומק בהלה מלשון בלבול, זה ג"כ משורש ב' ל', בלבול המביא להעדר, חיסרון, "למחר המבול בא ושוטף את הכל". נשות קין לא רצו להוליד יותר, הם אמרו, למה לנו להוליד, הרי יבוא מבול. ובעומק זה לא שאחרי שנולדו ג' הללו יבוא מבול, אלא שלשה בנים אלו היו תחילת המבול, הם השורש דקלקול, "יבל היה אבי יושב אהל ומקנה", אומר רש"י הוא היה ראשון לרועה בהמות וכו', ומדרש אגדה בונה בתים לעבודה זרה. יבל היה יבל דקלקול, על זה נאמר בישעיה לשון של אסגוד לעץ בול, בונה בתים לעבודה זרה זה שורש של יבל, הוא בונה למי שלעץ בול אסגוד. יובל גם היה שורש דקלקול, אבי תופש כנור ועוגב לעבודה זרה, ותובל קין היה שורש הקלקול לעשות כלי זיין לרוצחים. אצל שלושת אלו התחילה מציאות המבול, המבול התחיל בהולדה של אותם השלשה, שבהם התגלה מהלך שהם תחילת המבול כמו שהוזכר.

בדקות הזכרנו ש'בול' זה ראש תוך וסוף, השלשה הללו הם הראש תוך סוף דקלקול, שעל ידיהם נעשה מבול שנעשה תערובת בצד דקלקול, וזה השורש של המבול.

בחינת בולי ובוטי

נרחיב מעט בדברים, למך אמר לנשותיו "איש הרגתי לפצעי וילד לחבורתי כי שבעתיים יוקם קין ולמך שבעים ושבעה", על קין נגזר שאחרי שבעה דורות ימותו כל הדורות כולם. יש שורש נוסף שבו מדרגת בול היא המדרגה השביעית, הגמ' בגיטין (לו.) אומרת שכאשר קרבה שנת השבע שנת השמיטה ראה הלל הזקן שנמנים העם מלהלוות, אז הלל הזקן תיקן פרוזבול שעל ידי כן המלוה לא יפסד, העשיר שהוא המלווה לא יפסד, והעני יהיה לו מהיכן ללוות, זה שורש תקנת הלל.

ממשיכה הגמ' שם, מאי פרוזבול, לפעמים זה נכתב בז' ולפעמים זה נכתב בס', "מאי פרוזבול אמר רב חסדא פרוס בולי ובוטי", מהו הפרוס, אומר רש"י תקנה תיקן, ובולי ובוטי עשירים ועניים, אומרת הגמ' בולי אלו הם העשירים דכתיב ושברתי את גאון עוזכם ותני רב יוסף אלו בולאות שביהודה, בוטי אלו עניים דכתיב העבט תעביטנו. הלל הזקן תיקן תקנה הן לעניים והן לעשירים, לעניים שיהיה להם ממי ללוות, ולעשירים שלא יפסידו את כספם ויפסיקו להלוות. בולי הוא מלשון שהוא בלול מהכל, ובעומק זה גם הגדר של עשיר. עשיר הוא לא מי שיש לו הרבה כסף וכדו', על הפסוק "ושברתי את גאון עוזכם" (ויקרא כו יט) אומרים רבותינו שזה לא דווקא עשירות בממון אלא גם אנשים מכובדים, פעמים רבות בירושלמי בולי הכוונה לאנשים מכובדים ולא עשירים בדווקא. עשיר בעומק זה מלשון עשר, מי שיש לו קומה שלימה נקרא עשיר, העני חסר

לו את הקומה, כל הבריאה כולה שורשה בעשרה מאמרות שהם עשרת הכוחות השורשיים, מי שיש לו קומה שלימה שבלולה מהכל, זה התפיסה הנקראת עשיר. הזכרנו את מדרגת ראש תוך וסוף בתוך החמשה חומשי תורה עצמו, כאן מתגלה שיש כאן שלימות של הארה של קומה שהיא בבחינת עשירים.

א"כ בולי זה מלשון בלול מן הכל, כמו שאמרו תלמוד בבל, שבלולה מן המקרא והמשנה ותלמוד גם יחד. בעומק יש בדברי רבותינו שבולי זה דייקא עניים, מצד ה'בלה' בדבר, זהו הדבר והיפוכו שיש בשורש בול.

מ"מ בפשטות בולי ובוטי זה שני מילים נפרדות לגמרי, בולי אלו עשירים, ובוטי אלו עניים מלשון "העבט תעביטנו" (דברים טו ח). ההבדל בין המילים בולי ובוטי הוא באותיות ל' וט', אומר המהרש"א שזה מתחלף באותיות הלשון, אותיות דנטל"ת מתחלפות אהדדי, הט' והל' מתחלפים אהדדי. ויש עומק נוסף בהתחלפות של אותיות ט' ול', הזכרנו שהמבול התחיל בחודש חשון, חודש בול, ביום י"ז לחודש, [זהו גם הזמן שבו מתחילים להתענות על הגשמים, כי בי"ז ניכר הבול של המבול שהתחיל, ואם אז עדיין לא יורד גשם זה כבר הפקעה של המהלך הרגיל]. י"ז בגימטריא 'טוב', הגמ' במסכת ב"ק דף נ"ה אומרת, מפני מה לוחות ראשונות לא נאמר בהם ט' מפני שא"כ פסקה טובה מישראל, כלומר מפורש בגמ' שהאות ט' הוא גדר טוב. וא"כ הגדרת הבולי והבוטי זה, הבולי זה הל', ל' זה שורש לתת, להיטיב, ועם מי להיטיב, עם העני, זה הל' והט' שמתחלפים בין הבולי והבוטי.

יתר על כן הזכרנו את דברי השל"ה שמבול זה אותיות מ'-בול, עיקר החודש נקרא בול, והמ' זה מ' ימים שירד המבול. ומתי זה נתקן, ללשון אחד הזכיר השל"ה שתקנת הדבר הייתה כשמשה רבינו עלה להר ארבעים יום לקבל את התורה, באותם ארבעים יום נתקן הדבר, ובלשון אחרת בחז"ל זה נתקן אצל שלמה המלך בבנין בית המקדש. ביאור הדבר, משה עלה להר ארבעים יום אולם הרי בסוף הארבעים יום נשתברו הלוחות, ועל זה אומרת הגמ' מפני מה בלוחות הראשונות לא נכתב בהם ט' מפני שח"ו פסקה טובה מישראל, הגדרת הדבר שפסקה טובה מישראל, הטובה היא שהעשיר יתן לעני, עשיר מלשון עשר כמו שנתבאר, כנגד זה היה בלוחות עשרת הדברות, וא"כ לאחר שנשברו הלוחות העשיר של הבולי לא יתן לעני שהוא בוטי אם היה גם הט' בלוחות, לכן לוחות ראשונות לא נאמר בהם ט' כדי שלא ישבר המדרגה הזאת.

לכן באמת לא הושלם התיקון של אותם מ' ימים במתן תורה, על מתן תורה נאמר "מקולות מים רבים" (תהילים צג ד), ואמרו חז"ל שהתאספו כל אומות העולם אצל בלעם ואמרו שמא מבול בא לעולם, לפי מה שביארנו הם חששו שבא מבול כי במתן תורה היה צריך לתקן את המ' של הבול, של המבול, אבל המבול לא נתקן בשלימות, כי חזר ונתעורר פגם הנחש, נחש אותיות חשון, נחש-ו' כידוע עד מאוד, ומכוח כך לא נעשה תיקון אלא חזרה לקלקול בעגל. ורק כשבנה שלמה המלך את בית המקדש והושלם בנייתו בחודש בול, אז נתקן אותו מ' בשלימות שהיו צריכים להיות מתוקנים וחזר העולם לתיקונו.

במאמר המוסגר, ברור שלא הושלם גם אז תיקון הדבר בשלמות, כי בו ביום שהשלים שלמה את בית המקדש נשא את בת פרעה וירד גבריאל ונעץ קנה בים ומשם זה איטליא של רומי כמו שאומרת הגמ'. כלומר, שלמה המלך נשא את בת פרעה שזה בבחינת מ', מצרים כידוע זה אותיות מ' ומ', מ-צרי-ם, לכן שטחה של מצרים הוא ארבע מאות פרסה על ארבע מאות פרסה, וכשהוא נושא את בת פרעה ומכוח כך גבריאל נועץ קנה בים, שוב נעשה הפגם במים, רק לא מירידת ריבוי של מבול אלא קנה שבים שזה עוד סוג דקלקול. אבל מ"מ א"כ כוח התיקון שהיה צריך להיתקן במתן תורה לא הושלם בשלימותו, כוח התיקון שהיה צריך להיתקן בבנין בית המקדש שבנה שלמה המלך ג"כ לא נתקן בשלימותו, ולצורך כך יש ים שעשה שלמה כלשון הגמ', אבל גם זה לא נתקן בשלימותו.

א"כ המבול הוא שורש הבול, הוא שורש התערובת שנעשה באופן דקלקול. וכנגדו יש בול מלשון עשיר בולי, שזה תקנת פרוזבול, פרוזבול זה תיקון לשנת השבע, ראה הלל שקרבה שנת השבע והיו נמנעים מלוות, בא ותיקן בולי ובוטי תיקן פרוזבול. בעומק הוא בא לתקן את למך שהוליד את היבל יובל ותובל, את מה שנקנס על זרעו של קין שהם יפסדו במבול, "שבעתיים יוקם קין" כלומר שאחרי שבע דורות זה יפסד, את הכוח דקלקול הזה תיקן בחזרה הלל הזקן על ידי מציאות הפרוזבול בשנת

השבע שילוה מעשירים לעניים.

בלשון אחרת והיינו הך, 'בהלה' זה מאותו שורש של בל, והשורש של זה הוא ג"כ בקין, הרי למך אמר "שבעתיים יוקם קין", מדוע נקנס על קין מיתה של שבע דורות, כי הוא הרג את הבל, 'הבל' אותיות בל-ה', הוא הרג את הבל, ומכוח כך נשתלשל שזרעו יהרג, זרעו שאלו יבל יובל ותובל שיש בהם את אותו שורש של מציאות ההבל. זה שורש נקודת הדבר שחל בו אופן דקלקול שלא נתקן בשלימותו, ועדיין לא היה התיקון השלם, כמו שנתבאר.

בול דקלקול במבול

בהמשך סדר הדורות, הדור העשירי הוא נח, לפי"ז מצד התיקון נח היה צריך להיות עשיר, במדרגת בולי, כמו שנתבאר שעשר זה מדרגת העשירות, אז מי שהוא דור עשירי צריך להיות הבולי השלם. ובמקום שיהיה אצלו בולי השלם, זה הפך להיות מבול, לכן המבול נקרא על שם נח, כמ"ש "כי מי נח זאת לי" (ישעיה נד ט), זה היה צריך להיות במדרגת בולי, וזה הפך למדרגת מבול. הסברנו שבולי ובוטי זה העשיר שנותן לעני, בדור המבול מתגלה המהלך ההפוך, לא נחתם גזר דינם אלא על הגזל, במקום שהעשיר ילוה לעני כל אחד לוקח מהשני באופן דקלקול. תקנת הלל הייתה שיהיה הלוואה גמורה, ובדור המבול כל אחד לוקח מחבירו פחות מפרוטה ואינו משיב, זה דבר והיפוכו, זה עומק הקלקול שנתגלה בדור המבול, לא נחתם גזר דינם אלא על הגזל.

לפי"ז ברור הדבר, השורש של ריבוי המים שעל שמו נקרא חודש חשוון בול שיורד בו מים, ריבוי המים הוא גילוי של מדרגת העשירות של בולי, רק זה התגלה באופן של ריבוי של מים שיוצר קלקול. והאופן שבו הקלקול נעשה הוא השפעה יתירה, מעין עשיר ועני, העשיר נותן לעני, העשיר הוא ית"ש, ואנחנו בבחינת עניא מקבלים מהקב"ה, במבול התגלה שהעשיר נותן את כוחו בבת אחת, זה גופא עומק נקודת הקלקול.

איתא בגמ' סוף פ"ק דבבא בתרא שכל טיפה וטיפה שיורדת מן השמים יש לה דפוס לעצמה ואלמלא שתי טיפות יורדות יחד ומתערבות נחרב העולם. לפי"ז בעומק מה החריב את העולם מכוח שירד מבול, בפשטות ירד הרבה מים ועל ידי כן נחרב העולם כמו שמפורש בקרא, אבל בעומק הטיפות נתערבבו יחד אהדדי, וכשהם מתערבים יחד הם מחריבים את העולם. זה עומק הקלקול במים שירדו במבול, "נבקעו כל מעינות תהום רבה וארובות השמים נפתחו" (בראשית ז יא) ועל ידי כן נעשה ריבוי של מים, זה לא רק ריבוי בכמות של הדבר, אלא נעשה כאן ריבוי באופן כזה שהטיפות נצטרפו יחד. זה עומק הגדרת המבול, מצד הבול דתיקון כל טיפה וטיפה עומדת לעצמה, בא המבול ועירב את הטיפות ביחד, ונעשה בול דקלקול, זה גופא מהות המבול.

הזכרנו שהמבול הוא משורש בולי ובוטי, שהעשיר מלווה לעני, וכמה העשיר צריך לתת לעני, כדי צרכו לכתחילה. אבל דור המבול לא נחתם גזר דינם אלא על הגזל, באיזה אופן הם היו גוזלים, כל אחד גוזל פחות משוה פרוטה ועל ידי כן הוא לא משיב, והרי פחות משווה פרוטה גם אסור לגזול, ובזה יש חילוק בין ישראל לעכו"ם, שישראל מוחל ועכו"ם לא מוחל, הם גזלו פחות משווה פרוטה ולא השיבו. וכשהקב"ה חתם גזר דינם על הגזל, בפשטות הכוונה שאפילו שהם גזלו פחות מפרוטה נחתם דינם על הגזל, אבל בעומק מה עשה הקב"ה, הוא בלל את כל הפרוטות יחד וצירף אותם, ועל זה הוא חתם את דינם. זה נקרא שעל שם כן בא המבול, המבול בא מהצירוף של הפרוטות, במבול הטיפות הצטרפו אהדדי, ובעומק דור המבול גרם לאותם טיפות שיבואו ויצטרפו, כי הם היו גוזלים פחות מפרוטה ופחות מפרוטה, פרוטה, טפ-רוה.

נתבונן, 'בול' מלשון חתיכה, מה ההגדרה של חתיכה, לקחת דבר שלם ולחתוך אותו לחלקים, זה ההגדרה שכל פרוטה הוא מלשון התפרטות, מצד התיקון אומרת הגמ' כידוע פרוטה לפרוטה מצטרפת, אבל הם גזלו פחות משוה פרוטה, הם פוררו את זה לעוד ועוד חלקים, וכנגד זה מה עשה הקב"ה, צירף את הפרוטות כולם והביא עליהם את המבול. 'טיפה' ו'פרוטה' זה מאותו שורש, פ' ט', רק בפרוטה מצטרף גם האות ר', טף טיפה ופרוטה מקבילים אהדדי, וא"כ הם גזלו פחות מפרוטה, על דרך כלל הגדר הוא שפרוטה לפרוטה מצטרפת אבל פחות מפרוטה לא מצטרפת, אבל במבול שהתחיל כזכור משורש היבל יובל תובל, שם החלקים הקטנים האלה נצטרפו יחד אהדדי, והצירוף שלהם הוא גופא מה שמביא את המבול,

זה גופא הופך להיות מציאות המבול כמו שנתבאר.

אמצע המפריד ואמצע המחבר

הזכרנו שהשורש 'בול' מתגלה בתורה הקדושה, האות הראשונה ב', האות האמצעית ו', האות האחרונה ל', אלו הם דברי הבני יששכר. האות האמצעית היא ו' דגחון, הרי על הנחש נאמר "על גחונך תלך" (בראשית ג יד), השורש של על גחונך, "ושם הנהר השני גיחון" (בראשית ב יג), הנחש גח, הושפל, הוא יורד למטה, זה עומק ו' דגחון. בעומק, הו' דגחון הוא גם בבחינת חשון, חשון אותיות נחש ו', ו' דגחון וחודש חשוון מקבילים אהדדי, כידוע בלשון הקודש ו' היא דבר והיפוכו, מצד אחד ו' היא כמובן ו' המחברת, מצד שני ו' יכולה להיות מבדלת, זה גופא המהות של נקודת האמצע, הקצוות כל קצה עומד לעצמו, אבל נקודת האמצע יכולה לשמש לשני כיוונים, או שהיא מצרפת או שהיא מבדילה.

היסוד הזה מובא כבר בדברי חז"ל, "יהי רקיע בתוך המים ויהי מבדיל בין מים למים" (בראשית א ו), בפשוטו של קרא הרקיע הוא האמצע המבדיל, רקיע-קרע, אבל אומרים חז"ל 'רקיע' אותיות 'עיקר', הרקיע הוא כוח השורש המצרפם, זה ג"כ מיסוד דבר והיפוכו. ולענייננו דידן, ו' דגחון דאמצע התורה, מצד התיקון הוא מצרף את האותיות, ומצד הקלקול הוא מפריד את האותיות. כשעשרת הדברות היו כתובים בלוחות הם היו מצורפים אהדדי, אבל כשנשברו הלוחות ואותיות פורחות באויר האותיות נפרדו, זה העשיר-עשר-בולי שנתבאר שנשבר, זהו שבירת הלוחות, משה קיבל את הלוחות שיש בהם עשרת הדברות לארבעים יום במדרגת בול שהכל מעורב יחד, אבל נעשה הקלקול ונשתברו הלוחות, אז כוח הצירוף שמצרף את האותיות נפרד, זה עומק נקודת הקלקול שמתגלה מכוח הו' דאמצע של גחון שהופך להיות נקודת הקלקול וההפרדה.

לפי"ז נבין מהו הכוח שמתגלה בשורש הקלקול של המבול, חז"ל אומרים שמשה רבינו הוא גלגול של נח, והיה ראוי שתינתן התורה כבר בזמן שהוא היה במדרגת נח, אלא שלאחר מכן נעשה הקלקול בנח, "כי מי נח זאת לי", ולכך במתן תורה אמרו אומות העולם שמא מבול מביא לעולם, כשמשה רבינו חוזר לתת את התורה. אילו התורה בשורש שלה היתה ניתנת על ידי מדרגת נח ומדרגת משה בשורשו, אז היה מתגלה שהו' של האמצע מצרף את האותיות בצד התיקון. וכשלא כך היה, התגלה "על גחונך תלך" שזהו שורש הקלקול בנהר הגיחון שיוצא מעדן, ואז מצטרפים כל הטיפות אהדדי מצד נקודת הקלקול, ואז הו' דגחון היא לא מבדלת את האותיות בלבד, אלא היא אף ו' המחברת באופן דקלקול, היא מחברת את הטיפות יחד אהדדי.

נתבונן, האם הטיפות לעילא בשמים נפרדות אחד מהשני או שהם מחוברות, הגמ' במסכת חגיגה מבארת מאי שמים, שם מים, וללשון שני אש ומים, דבר והיפוכו יחדיו. כשהמים נמצאים בשמים כל טיפה וטיפה לא עומדת לעצמה, בשמים כל הטיפות מצורפות, כשם שהמים מצורף עם האש, כך כל טיפה מצורפת עם חברתה, ורק כשהטיפות יורדות אז כל טיפה עומדת לעצמה. לפי"ז מה שהיה במבול זה שנפתחו ארובות השמים, מה שנמצא למעלה זה מה שירד למטה, ואז כל הטיפות ירדו מצורפות.

הכוח הזה הוא ממדרגתו של משה רבינו, הרי משה רבינו קרוב לשמים ורחוק מן הארץ, "האזינו השמים ואדברה ותשמע הארץ אמרי פי" (דברים לב א), היפך מה שנאמר בישעיה בלשון הפסוק לעיל לעץ בול אסגוד, הוא ההיפך ממשה רבינו. אבל מכוחו של משה רבינו שהוא כוח הכלל של שישים ריבוא בכרס אחד, כלומר שבכוחו כל ההתפרטויות כלולות יחד אהדדי, הוא במדרגת תורה מן השמים, קרוב לשמים, אצל משה מתגלה שהטיפות בשורשם הם באמת אחד, ורק כשהם יורדים למטה הם צריכים לרדת בזה אחר זה ולא בבת אחת, אבל כפי שהם מצטיירים בשורשם הם צריכים להיות כולם בבת אחת. זה כוח הכלל של משה רבינו שנמצא קרוב לשמים, וזה שורש המבול, שהמבול ג"כ יורד למטה באופן של ריבוי, היינו שהטיפות מצורפות יחדיו.

קבלת ההשפעה טיפין טיפין במדרגת יניקה

כידוע, יש זמן שבו נותנים לאדם שנמצא למטה טיפות טיפות, ויש מדרגה שבה האדם מקבל את הדברים בבת אחת. יש מדרגת עיבור, מדרגת יניקה ומדרגת מוחין, העיבור הוא ודאי קבלת שפע בצורה של קטנות, העובר נוצר מטיפה בלבד, "דע מאין באת מטיפה, וגם בזמן יניקה השפע שהתינוק מקבל זה טיפין טיפין, הוא הרי יונק טיפה טיפה, ואם הוא יינק את הכל בבת אחת הוא ימות, הוא

יחנק. ובהקבלה לכך, כך גם הגשם יורד במדרגת יניקה, טיפין טיפין.

בדברי רבותינו מבואר ש'ינק' אותיות 'קין', כלומר השורש לכך שבגשם כל טיפה יורדת לעצמה ואינה מצורפת יחד זה מדרגת היניקה, שזו הייתה מדרגתו של קין-ינק כמו שנתבאר. אבל במדרגת 'הבל' שהוא מלשון בולי-עשיר, 'משה' ר"ת הבל שת משה, משה שורשו בהבל כנודע, מכוח הבל הטיפות צריכות לרדת בבת אחת, כך היה צריך להיות צורת העולם. קם קין על הבל והרג אותו, קין היה עובד אדמה, האדמה מקבלת את הגשמים באופן של טיפים טיפים, גשמים הרי נקראים רביעה, כך לשון הגמ' "עברה רביעה ראשונה ולא ירדו גשמים", ומבואר בגמ' שלשון רביעה הוא כעין זכר ונקבה, הגילוי של הנתינה בזכר ונקבה הוא באופן של טיפים טיפים, שורש תחילת העיבור מגיע מטיפה אחת, וכך גם יניקה היא ריבוי של טיפות.

מדרגת מוחין זה כבר לא טיפות אלא הכל בבת אחת, מדרגת התורה היא מדרגת מוחין, והתורה נמשלה למים, לא לטיפות. חז"ל אומרים שישראל נמשלו לדגים שבים שעל אף שיש להם מים רבים כל טיפה שיורדת מלמעלה הם עולים לקראתה, אבל זה גילוי רק של מדרגת היניקה בתוך המים שבתורה, ואילו מדרגת התורה היא מדרגת מוחין, המוחין זה גילוי של מים בבת אחת. והגילוי הזה של מים בבת אחת, אם הוא יורד למי שלא ראוי לקבל אותו אז המוחין הופכים ל'נימוח', מלשון "וימח כל היקום", (מוח מלשון נימוח) כלומר, נעשה ריבוי של כל השפע יחד, והתכללות כל השפע יחד זה גופא מה שמבלה את הדבר.

הזכרנו בראשית הדברים שהמילה בול יש לה משמעות בלשון הקודש דבר והיפוכו, או מלשון בלול, או מלשון בלה-הפסיד, ויש שני מהלכים בבלה, או שבלה משמעו שההרכבה של הבלול נפסדה והיא הופכת להיות פרטות, או שהריבוי דייקא נעשה מצורף בצורה שאינה מתוקנת וזה גופא יוצר את הקלקול והבילוי. לפי"ז יש כאן דקות נוספת, כשהמקבל הוא במדרגה של פרטות ולא במדרגה של כללות, אז אם ירד לו הבלול מן הכל הוא נעשה בלה, זה עומק הבלה שמתגלה מכוח מדרגת המבול, אולם בלה כפשוטו בבחינת התפוררות, דבר מורכב שמתפורר, כך מבואר ביריעות שלמה. אבל בעומק הסברנו שההרכבה הבלתי מתוקנת ג"כ נקראת בלה. בלשון פשוטה וברורה זה נקרא איסור והיתר שנתערבבו ואין כאן ביטול, או שאין ביטול של רוב דיבש, או שאין ביטול של לח שנעשה אחד בשישים וכדו', בעצם יש כאן תערובת דקלקול, זה מדרגת בלה דקלקול. מצד הרמז 'בול' בגימטריא ל"ח, זה שורש תערובת דלח שזה שורש הטיפים שנתבארו לעיל, והם ג' הבחנות, כפשוטו התפוררות כדבר ישן וכדו', וכן תערובת בלתי מתוקנת, וכן בלול מן הכל שאין כח במקבל לקבלו.

נחזור ונחדד, מדרגת 'בלה' מתגלה כאשר דבר מעורב יורד בבת אחת, כמו שנאמר שבני ישראל לא יכלו להביט אל משה כי קרן עור פניו, "ויתן על פניו מסוה" (שמות לד לג), ועל ידי כן מתגלה רק ניצוצי ההארה ולא שלימות ההארה, בהקבלה לזה, כאשר נמצאים במדרגת עיבור ויניקה אז מקבלים את הדבר טיפים טיפים. ועומק הקלקול הוא כאשר יורד דבר מעורב בבת אחת והמקבל עדיין בדרגה של עיבור ויניקה, זה עומק הקלקול במדרגת 'בלה'.

משה רבינו כידוע לא זכה להיכנס לארץ כיון שהוא היכה את הסלע במקום לדבר אליו, אילו הוא היה מדבר אל הסלע הסלע היה מוציא מים רבים, אבל הוא היכה את הסלע ולכן יצאו טיפים טיפים. מדוע בגלל שהוא היכה את הסלע הוא לא נכנס לארץ, לפי מה שנתבאר העניין ברור מאוד, ארץ ישראל היא במדרגת "למטר השמים תשתה מים" (דברים יא יא), וזו מדרגתו של משה רבינו, מדרגת מוחין. כאשר יהושע מכניס את בני ישראל ולא משה רבינו, יהושע הוא התלמיד של משה, הוא מקבל את ההארה ממשה באופן של יניקה, הוא יונק מרבו. במדרגה הזו יהושע מכניס את ישראל לארץ ישראל, ואז הגשם שיורד בארץ ישראל הוא מכוח מה שיורד טיפים טיפים.

במצרים נאמר "והשקית ברגלך כגן הירק" (דברים יא י), את גן הירק משקים שלב אחר שלב, בעומק, 'ירק' אותיות 'קרי', 'רק-י'', הכל נעשה אבל בזה אחר זה. השקיה של הכל בבת אחת זה הבחנה של בולי, ואילו רק-י' זה בבחינת עשרה טיפים שיצאו מיוסף, הטיפים יוצאים באופן של זה אחר זה, זה מדרגת "והשקית ברגלך כגן הירק". בקלקול היה פגם דיוסף במצרים, וביום שבנה שלמה את בית

המקדש נשא את בת פרעה, וזה חוזר לאותו נקודה של והשקית ברגלך כגן הירק.

נחזור ונחדד, יהושע מכניס את בני ישראל לארץ ישראל, ולכן הגשמים יורדים באופן של טיפים וטיפים, לפי שיהושע היה במדרגה של מכה את הסלע, ולא מדבר אל הסלע. על משה נאמר "דבר אחד לדור", למשה היה את כוח הדיבור, הוא בבחינת שכינה מדברת מתוך גרונו, אבל יהושע לא במדרגה של לדבר אל הסלע, הוא יכול רק להכות את הסלע, מדרגת יהושע זה "קח מקל והך על קדקדם". אבל משה לא צריך לקחת מקל ולהכות על קדקדם, למשה רבינו יש את מדרגת הדיבור, שכינה מדברת מתוך גרונו, אז כשמשה רבינו מכה את הסלע ויצאו טיפים, בעומק זה שייך למדרגת יהושע, מעין ההארה של הלבנה שגודלת קמעא קמעא, טיפין טיפין.

אילו הכניס משה את ישראל לארץ ישראל אז היה מתקיים הפסוק "למטר השמים תשתה מים", היא תשתה מים מכוח מדרגת השמים שכל המים יורדים בבת אחת, זה מדרגת מוחין דגדלות שהכל יורד בבת אחת. אבל משה היכה את הסלע, ולכן בני ישראל נכנסים לארץ במדרגת יהושע, לא במדרגת המוחין עצמם, כי אם יהיה מדרגת מוחין אז יהיה "וימח" כמו במבול, לפי שהמקבל לא במדרגה הזו. הגשם שיורד עכשיו בארץ ישראל הוא במדרגת היניקה, טיפין טיפין, "ארץ וכו' עיני ה' אלקיך בה מראשית השנה" (דברים יא יב), בבחינת "עיני עיני יורדה מים" (איכה א טז), המים שיורדים מן העיניים הם תמיד באופן של טיפין טיפין, במדרגת יהושע ארץ ישראל שותה מים במדרגת עיניים. מצד כך מבואר בגמ' (נדה לב ועוד) שיש מקום הנקרא עין בול, בעומק זה הבול שמתגלה מכוח מדרגת הטיפים טיפים של העיניים, ולא מכוח מדרגת למעלה מן העיניים, שורש העיניים שזה המוחין, ששם ריבוי המים.

מדרגת בול בבית המקדש השלישי

הבני יששכר מביא מיסוד דברי חז"ל שהבית השלישי עתיד להבנות בחודש בול, ואחרי שיבנה הבית השלישי לכאורה יהיה בנין גמור. אבל אומרים חז"ל (סנהדרין צז.) שית אלפי שנין הוי עלמא וחד חרוב, ולדעת אביי תרי חרוב, שעתיד הקב"ה להחזיר בחזרה את כל העולם כולו למים, כפשוטו כמו שבמבול חרב העולם גם אז עתיד הקב"ה להחריב את העולם, אבל ברור שיש הבדל בין הדברים, ונבאר. כמו שנתחדד מבול הוא מלשון בלל, כמו שה' בלל את שפתם בדור הפלגה כך במבול הכל היה בלול, והמים של כל הטיפות התערבבו יחד אהדדי, השפע במבול לא היה במדרגת טיפים אלא במדרגת מוחין, ולכן נאמר "וימח את כל היקום" (בראשית ז כג), משורש מוחין בצד הקלקול.

לעתיד לבוא נאמר "כי מלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים" (ישעיה יא ט), לעתיד לבוא השפע לא יהיה באופן של יניקה אלא באופן של "ולא ילמדו עוד איש את רעהו" (ירמיה לא לג), כי מלאה הארץ דעה את ה'. לפי המהלך שנתבאר זה לא כמדרגת יהושע שקיבל ממשה שאז הוא מקבל מדין יניקה טיפים טיפים, אלא מלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים, אז הכל מתגלה בבת אחת. וכאשר העולם יהיה במדרגת המוחין אז יהיה "וימח את כל היקום", אבל לא כמו ה"וימח" שהיה בדור המבול, דור המבול כולו היה דבק בהתפרטות, הם היו גוזלים פחות מפרוטה, ולכן הקב"ה הביא עליהם מים שמצטרפים כולם יחד, וזה גרם ל"וימח את כל היקום" מצד נקודת הקלקול, אולם לעת"ל זה יהא מצד התיקון.

בית המקדש השלישי שיבנה בחודש בול הוא השורש למה שעתיד הקב"ה להחזיר את כל העולם כולו למדרגת "כי מלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים", עתיד כל העולם כולו לחזור למים. בביהמ"ק הרי אימתי שואלים על הגשמים, לחד מ"ד ז' חשון, ואומרת הגמ' בז' חשוון שואלים על הגשמים כדי שמי שהלך לבית המקדש ויחזור שיוכל לחזור עד ט"ו ימים. שלמה המלך הוא הרי הדור הט"ו, בימי שלמה היה סיהרא באשלמותא, הגילוי של סיהרא בשלימותא הוא באופן של קמעא קמעא, פני יהושע כפני לבנה, לבנה גדילה קמעא קמעא. בהקבלה לזה, בשאילת גשמים אנחנו ג"כ שואלים באופן של קמעא קמעא, בשמיני עצרת מזכירים גבורות גשמים, ולאחר מכן מבקשים גשמים בז' במרחשוון, בסדר הדברים יש את ההזכרה ויש את הבקשה, וזה לא בא בבת אחת אלא בזה אחר זה, כך צורת הזכרת הגשמים.

הגיע י"ז בחשוון ולא ירדו גשמים, יחידים מתחילים להתענות, הזכרנו לעיל שבי"ז במרחשוון הייתה צריכה להתגלות מדרגת הגשמים במדרגת

המבול שהכל ירד בבת אחת, זה מדרגת הגשמים הנוספת שעליה היחידים מתענים. לפי זה מובן למה דווקא היחידים מתענים, היחידים הם בעלי המעלה שיכולים לקבל את השפע של הגשם בבת אחת ולא בזה אחר זה, מעין המדרגה של משה רבינו. לאחר מכן אם הגשמים לא יורדים אז הציבור כולו מתחיל ג"כ להתענות, כל סדר הדברים שנתבאר במשנה ובגמ' במסכת תענית.

לפי"ז לעתיד לבוא מתי יהיה שאלת הגשמים, לא בג' או בז' במרחשוון, אלא בי"ז במרחשוון. לא מצד הסברא שהעולים לרגל צריכים לחזור לבתיהם, בביהמ"ק הראשון והשני חיכו עם שאילת הגשמים מפני החשש שהקרקע תיהפך להיות בולות בולות, זה מה שהזכיר הירושלמי שזה מדרגת מרחשוון, ואז יהיה קשה להם לילך בדרך. הכהן גדול מתפלל "ואל תשמע תפילתם של עוברי דרכים", סתם עוברי דרכים אל תשמע תפילתם, אבל הולכי דרכים שהגיעו מבית המקדש ממתינים להם לשאול. וכל זה דווקא בשני בתי המקדשות הראשונים שנבנו אבן אחר אבן, ולכן גם שאילת הגשמים היא על פי המהלך הזה. אבל בית המקדש השלישי שעתיד לירד מן השמים, הוא נבנה כולו בבת אחת, והמקום שממנו הוא יורד זה השמים ששם כל הטיפות מצורפות יחד אהדדי, זה עומק ההגדרה שבית המקדש השלישי עתיד לירד מן השמים, שהוא לא ייבנה אבן ועוד אבן אלא שהכל מצורף ביחד, זו מדרגתו של ביהמ"ק השלישי. וכמדרגתו של ביהמ"ק השלישי כך תהיה מדרגת ירידת הגשמים, שכל השפע יורד בבת אחת.

שורש הגשמים הוא מביהמ"ק עצמו, ארץ אשר למטר השמים תשתה מים, ממקום שנקרא "וזה שער השמים" (בראשית כח יז) משם שפע הגשמים, הגמ' בתענית אומרת שארץ ישראל שותה ראשונה וכל העולם כולו שותה אחריה, וארץ ישראל עצמה שותה מירושלים ומבית המקדש ממקום אבן השתיה מלמטה, ושער השמים מלמעלה. כל טיפה שיורדת מלמעלה עולים כנגדה שתי טיפות מלמטה, טיפה יורדת מלמעלה משער השמים, וכנגדה שתי טיפות עולות מלמטה מאבן השתיה, זה מקום השפע של המים.

בבית המקדש הראשון והשני שהשפע המגיע מבית המקדש היה במדרגת טיפין טיפין, גם בקשת הגשמים היא באופן של טיפין טיפין, מזכירים, שואלים, וגם זה אחרי הזמן שיחזור האחרון שבהם לקצה ארץ ישראל. אבל לעתיד לבוא הרי עתידה ארץ ישראל להתפשט לכל הארצות כולם, אז בודאי שאי אפשר לשאול גשמים בז' במרחשוון כי יהיו מקומות רחוקים יותר שגם הם חלק מארץ ישראל, אבל בעומק יהיה אז המדרגה "ואשא אתכם על כנפי נשרים" (שמות יט ד), לא יהיה "נשיאים ורוח וגשם אין" (משלי כה יד), אלא דייקא הרוח הזו נושאת אותם על כנפי נשרים למקומם היא שורש המדרגה דלעת"ל, ומצד כך לא יהיה המהלך שימתינו לאחרון שבארץ ישראל שיחזור לביתו. לפי"ז שאילת הגשמים לעתיד לבוא תהיה בי"ז במרחשוון, והגשמים הללו ירדו באופן של ריבוי כעין המבול, אבל אז לא יהיה העולם נימוח דקלקול לפי שהעולם יהיה אז במדרגת המוחין, כמו שנתבאר.

תיקון הגשמים לעתיד לבוא

כשחוני המעגל מבקש על הגשמים, חוני המעגל הרי בא לתקן את עוג מלך הבשן, עוג מלך הבשן נשאר במבול מחוץ לתיבה. כשירדו הגשמים במעשה דחוני המעגל תחילה ירד ריבוי של גשמים מעין מה שהיה במבול, השורש לריבוי של גשמים הוא מאותו עוג שבא חוני לתקן, הרי הוא עג עוגה, מאותו עוג (עג-עוגה-עוג-עיגול) שניצל במבול שגם הוא היה שייך לשפע הזה של הגשמים, לגשם באופן של ריבוי. לאחר מכן אמר חוני המעגל לא כך ביקשתי ולא כך ביקשתי, אלא הוא מבקש שיהיה באופן של "הטריפני לחם חוקי" (משלי ל ח), שירדו הגשמים באופן של רוייה ולא בצורה קיצונית. הגשמים האלה שירדו אצל חוני המעגל זה מהשורש של גשמים דלעת"ל שאז נאמר עתיד הקב"ה לעשות מחול לצדיקים, כולם יושבים והוא יושב באמצע ומחוים ואמרי זה ה' קוינו לו, זה מדרגת הגשמים שירד לעת"ל באותו מדרגה של חוני המעגל כמו שנתבאר, המדרגה הזו של הגשמים, היא תרד לעתיד לבוא אולם בריבוי של גשמים.

הזכרנו בתחילת הדברים שיש בולי בוטי, בולי אלו עשירים ובוטי אלו עניים, וביאר המהרש"א שהל' והט' מתחלפות, אותיות דנטל"ת מתחלפים אהדדי. אבל לעת"ל שירד הגשם מכוח מדרגת י"ז

במרחשוון זה כבר לא יהיה במדרגה של עשיר ועני בבחינת רביעה, לא יהיה נותן ומקבל, כי בנותן ומקבל השפע הוא באופן של משפיע מעט כמו שהוזכר, עיבור זה מטיפה אחד, יניקה היא טיפים טיפים, אולם לעת"ל יהיה כל השפע בבת אחת, "ולא ילמדו עוד איש את רעהו וכו' כי כולם ידעו אותי מקוטנם ועד גדלם", אז לא יתגלה הבולי והבוטי, אז הט' של הבוטי יתוקן. זה גופא שאלת הגשמים בי"ז במרחשוון, י"ז בגימטריא טוב, זהו הט' שהוא טוב.

לעת"ל שורש ירידת הגשמים תהיה במדרגת חשון, עכשיו מדרגת הרם הפך להיות מר, מר-חשוון, אבל לעתיד לבוא יתוקן הרם דעמלק כידוע, ואז יתגלה הכללות בבת אחת. בזמן הזה הפרטות הזו שהדבר יורד מלמעלה למטה באופן של פרטות יצרה את עמלק, את כוח הספק של שני צדדים (כנודע עמלק בגימטריא ספק), זה שורש ההתפרטות, זה הקליפה של מר דקלקול, "הן גויים כמר מדלי" (ישעיה מ טו), אבל לעתיד לבוא שיתוקן המר ויחזור להיות הרם ואז מה שנמצא למעלה הוא זה שיהיה למטה, כמו שלמעלה יש את כוח הכללות גם למטה יתגלה כוח הכללות. זה התיקון של מרחשוון שעתיד לחזור בחזרה להיות מציאות של מתיקו.

תיקון מדרגת בול

השורש של זה הוא ביציאת מצרים, "ולא יכלו לשתות מים ממרה כי מרים הם" (שמות טו כג), ואז נעשה הנס שהשליך עץ אל המים וכו', ובהמשך הם באו לאילים, "ושם שתים עשרה עינות מים ושבעים תמרים" (שם כז). שם נתקן המרירות של המים, ושם נתקן מדרגת השבעים של קין ולמך שבעה ושבעה ושבעים, זה שורש התיקון של המרחשוון שעתיד להיתקן. ומהו התיקון של מדרגת השבע, בולי ובוטי, הלל תיקן פרוזבול לבולי ובוטי, פרוזבול נקרא פרוז מלשון תקנה כך מבואר ברש"י, והתקנה היא תיקון הפירור שבדבר, פרוז מלשון פר-פירור, הבדלה של האחד מהשני, זה התיקון שהלל תיקן עכשיו שהעשיר נותן לעני ומחזיר.

בעומק של שנת השבע, הרי בכל השנים כולם מכוח מה האדם אוכל, הוא מתפלל שירדו לו גשמים ועל ידי כן יהיה לו מה לאכול, אבל בשנת השבע שלא זורעים בה אז אין את האור של ירידת הגשמים, כי אין את עיקר השפע שהאדם זורע ומקבל את הגשמים. אבל לעתיד לבוא יהיה תיקון שלם למדרגת הגשמים, ולא תיקון במדרגת פרוזבול, הרי תקנת פרוזבול הוא בשביל שעיניהם של עשירים צרה, כלומר מתגלה הע' באופן של צר, לא באופן של ריבוי שפע של מוחין אלא עין צרה, עין צרה יוצא ממנה טיפין טיפין, זה נקרא עשירים עיניהם צרה.

הגמ' אומרת (שבת סז:) נר שלא דולק מותר לתת לתוכו בול של מלח שידלוק, איפה השורש של בול של מלח, הזכרנו שבצד דקלקול עיניהם של בולי צרה, השורש בתורה לעין צרה היה באשת לוט, והיא נעשתה נציב מלח, בול מלח, זה מה שנעשה ממנה. זה שורש הקלקול של אותו דבר, ועל ידי כן הוא אינו מאיר, וממכה עצמה מתקן רטיה.

אבל כאשר יהיה התיקון של משיח שיוצא מסדום, מצאתי דוד עבדי היכן מצאתיו בסדום, בפרטות לענייננו דידן משיח בא לתקן את בחינת נציב מלח, בול של מלח. בדרך רמז, זה מה שכתוב נר שלא דולק בבחינת נר למשיחי, נותנים בו בול של מלח. ומה הוא אותו בול של מלח, הגמ' אומרת במסכת ברכות שהצדיקים נקראים בעלי זרוע כי הם נוטלים את חלקם בזרוע, בכמה מקומות אומר רש"י שבול הוא אגרוף, הצדיקים נוטלים בזרוע, הם נוטלים בתוקף ובכוח.

זה העומק שנקרא גבורות גשמים, אומרת הגמ' בתענית מדוע זה נקרא גבורות גשמים, מפני שהם יורדים בגבורה, בפשטות הרי המים זה חסדים, אומרת הגמ' שהם יורדים בגבורה, באופן ירידתם מתגלה גבורתו של הקב"ה. אבל בעומק הגילוי של גבורות גשמים זה גבורות זוטא, כי הרי הגשמים יורדים טיפים טיפים, אבל כשהגבורות האלה יתגלו בשלימותם לעת"ל, זה לא יהיה הגבורות דקלקול, זה יהיה הגבורות הממותקות. הגבורות הללו יורידו את הגשמים באופן של ריבוי, בבחינת שואלים בחודש בול בי"ז שבו כמו שהוזכר שאז התחיל לירד המבול. זה ההבחנה שהמבול החל לירד בי"ז, וחדל בכ"ח כסליו בבחינת כוח, הוא התחיל בי"ז של הטוב ונסתיים בכ"ח של הכוח, זה שלימות ההארה של ריבוי הגשמים שיורדים, ומכח

זה יתחיל ירידת גשמים לעת"ל. מצד התפיסה התחתונה המבול התחיל בי"ז במרחשוון והגיע לכ"ח כסליו שאז הוא זמן של חנוכה, בנר נאמר שריבוי השמן מכבה את האור, השמן דולק באופן של טיפין טיפין, הוא מושך טיפה ועוד טיפה ועל ידי כן הוא דולק. ומצד הקלקול הזה אם הנר לא דולק נותנים בו בול של מלח, ששורש המלח הוא במ"ש מים תחתונים בוכים בעינן למהוי קריבא לגבי מלכא, ואז נאמר "על כל קרבנך תקריב מלח" (ויקרא ב יג), מה היתה בקשתם, שהם רוצים להיות מים עליונים,

בפשטות דבעינן למהוי קמי מלכא, אבל עומק הרצון שלהם הוא לאחדות, למעלה יש אחדות, למטה זהו הפירוד. מה שהם לא רוצים להיות מים תחתונים זה בגלל שמים תחתונים הם במדרגת טיפים טיפים, ולכן בעינן למהוי קמי מלכא שהוא אחד, ואז המים העליונים הם במדרגת יושב בשמים מעין היושב, המים שם הם אחד, זה הכוונה בעינן למהוי קמי מלכא. אמר להם הקב"ה "על כל קרבנך תקריב מלח", בול של מלח, היפך אשתו של לוט שהייתה עינה צרה באורחים והיא הפכה להיות נציב מלח, כשמקריבים מלח על כל הקרבנות זה היפך מעיניה צרה באורחים. ומכוח המלח ששמים בקרבן מתגלה שהמים התחתונים חוזרים להיות מים עליונים, זה לא הופך להיות "עין" בול בלבד כמו שנתבאר, אלא זה חוזר בחזרה לשורשו שהכל מתאחד בבת אחת. זה שלימות מדרגת האור שמתגלה בקרבנות שמחזירים את הכל בחזרה לנקודת השורש למקום האחד, בעינן למהוי קמי מלכא והכל חוזר למדרגת השפע של מציאות האחד. והתעוררות המים התחתונים לעלות מעלה, בבחינת בעינן למהוי קמי מלכא, גורמת לכך שהשפע היורד מלמעלה הוא כבר לא באופן של טיפים טיפים, אלא באופן של ריבוי.

בעולם דידן כנגד כל טיפה שיורדת מלמעלה עולים כנגדה שתי טיפות, זה הבעינן למהוי קמי מלכא, אבל הכל זה באופן של טיפות. אבל מכוח ההארה השלימה של "על כל קרבנך תקריב מלח", לעת"ל הרי כל הקרבנות בטלים ויישאר רק עולה וקרבן שלמים, לפי"ז מהי העולה, עולה מלשון שהוא עולה למעלה, בעינן למהוי קמי מלכא זה עולה, ושלמים זה מלשון שלם מן הכל, זה הבול שבלול מן הכל בבחינת בולי עשירים שהכל בבת אחת. מצד ההבחנה הזו אין כאן נתינה מן העליון לתחתון שהעליון בולי והתחתון הוא בוטי, אלא מתגלה שהתחתון מתחבר לעליון והכל חוזר להיות אחד, הכל חוזר ומתאחד, אז כל השפע של הבריאה הכל יהיה בבת אחת.

כאשר מלמדים תינוק לדבר, מלמדים אותו אות אחרי אות, ככה הוא מתחיל את צורת הדברי תורה, אבל משיח נקרא משיח מלשון מסיח לפי תומו, כשמתגלה המשיח לפי תומו הוא לא מדבר אות אחרי אות, אלא הוא מדבר הכל בבת אחת. זה מהות הריבוי שיתגלה לעתיד לבוא.

יש לזה רמז במילה מגמגם, כידוע משה רבינו היה מגמגם, 'מגמגם' זה מלשון גם וגם, האותיות אחרי 'בול' הם 'גזם', יש גזם מלשון חתך, אבל בעומק ההיפך של גזם במשמעות של חתך הוא גוזמא, הדבר גדל, זה המציאות שתתגלה בחודש בול, שהשפע יגיע כולו בבת אחת, בבחינת גוזמא דתיקון. בשורש הגוזמא, בדמיון אפשר להגזים כל דבר, זה נקרא פחתא של שקר שהיה במבול שנכנס לתיבת נח כידוע, זה מצד המבול דקלקול, אבל הגוזמה דתיקון היא להתחבר לשורש העליון של השפע שלא יתגלה למטה אחדותו העליון, זה שורש הגוזמה דתיקון. רבותינו הרחיבו בסוד הגוזמא דתיקון, יש במסכת נדרים נדרים של גוזמא, כך ר' ברוך ממזיבוז דיבר בסוד הגוזמא, סוד הגוזמא דתיקון זה הארת השורש שהוא אחד שהוא למעלה מהתפרטות, זהו שורש הגוזמה. האור השלם הזה זה אור הבול דתיקון, זה האור של חודש חשוון, וכשהאור הזה יתגלה בשלימותו יתוקן ה'חשוון' בבחינת נחש, ו'נחש עם ו' דגחון, ויצרף את הכל בבת אחת, אז יתגלה חיבור התורה מרישא לסיפא ומסיפא לרישא, ראש תוך וסוף, בשלשת ההבחנות גם יחד, שם יתגלה עומק התיקון השלם, בבית השלישי שירד מן השמים. אז יהיה השפע באופן של אור שלם בבת אחת, לא טיפים טיפים, אלא כולו בבת אחת. זה נקרא נתאווה הקב"ה להיות לו דירה בתחתונים, מה אחד למעלה אף אחד למטה, ה' אחד ושמו אחד.

ב-ה בול בלבביפדיה מחשבה
מספר שיעור בקול הלשון 31704928

סוגיות במחשבה
בול

חודש חשון נקרא בול, כמ"ש (מלכים, א, ו, לח) בירח בול הוא החדש השמיני כלה הבית. וכתב רש"י (שם) וז"ל, הוא מרחשון, שהעשב "בלה" בשדה, ו"בוללין" לבהמה מן הבית, מלשון (שופטים, יט, כא) ויבל לחמורים, עכ"ל. ועיין מצודות ציון (שם) וז"ל, שבו נובלין וכומשין עלי האילנות, עכ"ל.

וכן בול מלשון "יבול", כמ"ש (איוב, מ, כ) כי בול הרים ישאו לו, ופרש"י וז"ל, ובספר תהלים כתוב בהמות בהררי אלף, אלף הרים נשאו לו יבול, ובכל יום רועה את כולם, עכ"ל. וכתב באבן עזרא (ויקרא, כ, ד) וז"ל, יבולה, מן כי בול הרים ישאו לו, ולא נדע אם היו"ד שורש או אינו שורש כמלת יקום, עכ"ל. ועיין הכתב והקבלה (שם). ועיין ראש השנה (ז, ע"א).

וכן בול מלשון מבול, כמ"ש בתנחומא (בראשית, יא) מהו בירח בול, בירח מבול (מ-בול) חסר מ' כנגד ארבעים יום, שאע"פ שנשבע הקב"ה (שלא יביא עוד מבול) אעפ"כ בכל שנה היו אותם הימים עושים רושם בעולם, עד שעמד שלמה ובנה את בית המקדש ופסקו אותם מ' יום, לפיכך כתוב חסר כנגד מ' יום שפסקו, זהו "ויהי" המבול, שהיה לו הויה בעולם מ' יום. ועיין פסיקתא רבתי (פרשה ו), וירושלמי (ר"ה, פ"א, ה"ב).

והנה כתב הגר"א (מלכים, שם) וז"ל, בירח בול - הוא מה שנקרא אחר ירידתם לבבל מרחשון, עכ"ל. ונראה שע"י הירידה ל"בבל", נעתק ונתבלבל שם בול (בול - בבל), ונהפך למר חשון. ואולי שע"ש כן נקרא בול, ע"ש העתיד, שבית זה שכלה בניינו בחודש בול, עתיד להיחרב ולבלות, ועתידים עי"ז לרדת לבבל.

עוד אמרו חז"ל (ילקו"ש, מלכים, א, ו, רמז קסד) מהו בירח בול, שהארץ עושה בולין בולין. והיינו חתיכות חתיכות. ומלשון זה נקרא בכתוב חתיכת עץ בול, כמ"ש (ישעיה, נד, יט) לבול עץ אסגוד. וכתב הרד"ק (ספר השורשים, ערך בול) וז"ל, מוצא העץ, שהוא הענפים, יקראו בול. ופירוש לבול עץ, לענף עץ, עכ"ל, עיי"ש. וכן בול מלח, חתיכת מלח (שבת, סז, ע"ב). וכן אמרו (ב"מ, צ, ע"א) מביא בול מאותו המין. ועיין ב"ק (קיג, ע"ב) דברלא ארעא, ובראב"ד (שם). אולם עיין ריטב"א (שבת, קכח, ע"ב) בול - גרגיר מלח. אולם רש"י פירש, שיעור אגרוף.

ובהרחבה יותר, בול נקרא עשירים, כי מתעשרים מן היבול, וזהו פרוזבול, פרוז - תקנה, בול - עשירים (לשון הרע"ב, שביעית, פ"י, מ"ג), כמ"ש בגיטין (לז, ע"ב). ועיין מחברת מנחם (ערך בל). ויריעות שלמה (חוברת ו, יריעה טו). וחשק שלמה (ערך בל).

והשורש של בול בתורה, ביאר בבן יהוידע (מו"ק, טז, ע"ב) וז"ל, התורה ראשה ב' (בראשית), ואמצעה וא"ו דגחון, וסופה ל' (ישראל), הרי בול, לשון בלילה, שצריך להיות לימוד בלול במקרא במשנה בגמרא באגדה. או בול גימט' מח, רומז למ"ח מעלות שהתורה נקנית בהם, עכ"ל.

וכתב המלבי"ם (מלכים, א, ו, לז) וז"ל, שהיה היסוד (של ביהמ"ק) בירח זיו והגמר בירח בול, הפך הטבע שבירח בול הוא הזריע ובירח זיו הוא הלידה, שאז הכל מלא וגדוש ואז נגמר בנין הטבע, כי הטבע והענין האלהי יתחיל האחד עת השני יעמוד מלדת, עכ"ל. וזהו מכח הארת התורה שראשיתה אמצעיתה ואחריתה בול, כנ"ל. ועיין של"ה (מסכת שקלים, ג) שתיקון מ' יום הנ"ל, מ-בול, נתקנו במתן תורה, עיי"ש.

מדור

רל"א שערים

צירוף

ב-ו / ב-ל / ו-ל

מדור רל"א שערים

ב-ו

נודע שכ"ב אותיות, נחלקים לה' מוצאות, והם, אחה"ע, בומ"ף, גיכ"ק, דטלנ"ת, זסשר"ץ. אחע"ה מגרון, בומ"ף משפתים, גיכ"ק מחיך, דטלנ"ת מלשון, זסשר"ץ משיניים (עיין ספר יצירה פ"ד מ"ג). בומ"ף נקראים עקימת שפתיו הוה מעשה (סנהדרין סה ע"א) והוא בעיקר באותיות השפתים [עיין להרמב"ן במלחמות סנהדרין יז ע"א בדפי הרי"ף ד"ה אמר הכותב. ועיין אוהב ישראל שמות, פרשת פרה]. בומ"ף עולים קכ"ח, גימטריא המילוי של ד' שמות ע"ב ס"ג, מ"ה וב"ן, היינו, מילוי וחיות ד' עולמות אבי"ע.

והנה אע"פ שעיקר אותיות בומ"ף בשפתים, כנ"ל, מ"מ נקשרים בלשון, כמ"ש בספר השם (עמ' קס"ג ד"ה למה) וז"ל, בומ"ף משתמשות בין השפתים ובראש הלשון. וכן באוצר המדרשים הביא ספר יצירה הנ"ל וז"ל, בומ"ף בשפתים, קשורות בלשון, כשלהבת קשורה בגחלת. ועוד כתב שם בספר השם (עמ' קע ד"ה בתחלת) בומ"ף בשפתים וסימן "בפום" [כלומר בפה]. ונגלה במילת בוץ, שהוא הרכבת אותיות מאותיות השפתים, ב - ו, ומאותיות הלשון, צ. וכן כל תיבה ותיבה יש לבדוק את שורשה במוצאות הפה, ולפ"ז להבין את מהות התיבה, והיא חכמה גדולה. ולעת עתה לא מצאתי מי שעשה כן באופן מסודר על כל התיבות.

ועיין באברבנאל (שמות פ"ד ד"ה ויאמר) שכתב וז"ל, הן אני ערל שפתים (משה) ולכן היה כבד הדיבור, כי לא יוכל לבטא באותיות בומ"ף. וכן עיין בספר צפנת פענח (בא ד"ה וז"ל) שכתב וז"ל, מה שאמר משה מה שמו מה אומר אליהם (שמות ג, יג) על פי מה שנאמר בשם הגאון מהר"ם, דאותיות בומ"ף היה למשה למחסור וכו'. ובשם הוי"ה ככתיבתו יש בו וי"ו, וז"ש מה אומר אליהם.

והנה בומ"ף נחלקים לב' חלקים, בו-מף. ובו הוא השורש בבחינת שנים שהם ארבע. וב' נכתב דגושה ורפויה, והרפויה קרובה בהיגוי לאות ו'. והנה אותיות השפתים מצורפים ללשון שהרי הלשון בוקעת דרך השפתים, כנ"ל. והבן שאותיות "בו" במילוי בי"ת וי"ו עולים דל"ת [כי "בו" במילוי בגימטריא ארבע מאות שלשים וארבע], ובזה מצורפים לאותיות הלשון דטלנ"ת, שהם דלת-נט. וכן רמוז במלת לשון, לש, ל"ש ר"ת לשון שפתים. ובצרופו לשפתים מוקטן ולכן יש בלשון אותיות ון, שהם הקטנה בלשה"ק כנודע, כגון איש-אישון וכדו'. ולכך עיקר הדיבור נקרא או על שם הלשון, שלשה ומערבת את האותיות כמ"ש לשון הרע, בעל הלשון וכדו'. וכן נקרא ע"ש השפתים, עקימת שפתיו כנ"ל.

ובעומק באותיות ב-ו, גנוזים כל כ"ב אותיות, בו הכל, וזהו שורש עולם התיקון, בהו, ואמרו רבותינו, בו - הוא, והיינו שבו נמצא הכל. אולם כאשר תהו שולט על בהו, נעשה בוז, בו - ז, ז' מלכי אדום של עולם התהו, כנודע. ורמוז בכך שאות ראשונה בתורה ב - בראשית. ואחר כ"ב אותיות ישנה אות ו'. ואת הארץ. וכן מאות ב' עד אות ו', ישנם ה' אותיות כנגד ה' מוצאות הפה. ובהסיר ה' אותיות מן ב' עד ו' מן כ"ב אותיות, עולה י"ז, גימטריא טוב, העולה שם אהו-ה, כנודע, היוצא מן הפסוקים את השמים ואת הארץ, ר"ת אהו-ה, חותם שבו נברא שמים וארץ, כולו טוב. וזהו בול, בו - ל, שבו בלול כל האותיות.

שרשי התיבות המרכיבות מאמר זה: אבדון, אבוי, אבוס, אבות, אביהו, אביון, אבלות, אבשלום, אוב, אויב, אזוב, איבו, איוב, גיבור, בהו, בודד, בוז, בוגד, בוץ, בוקר, כוש, בחור, בטוח, בכור, בלול, מואב, במות, בנות, בניו, בעדו, ברוך, בריאות, בתואל, בתולה, גבול, גבעות, גנוב, דבורה, דובב, דיבון, כרוב, כתוב, כוכב, מבוא, מבול, מושב, מלבוש, נבואה, סובב, ערבון, עבוט, עזוב, רוב, צבאות, רחוב, שבוע, שבועה, תבונה, תושב, תבואה, זבוב, זוב, חבוש, חביון, חבקוק, חברון, חוב, חלבון, חרבונא, חשבון, טוב, טוביה, טבור, כבוד, כלוב, כרוב, כתוב, תושב, בול, לבנון, זבולון, נבון, משוב, נבו, נבון, נוב, נתיבות, סוב, עבות, עובר, עוגב, עורב, עובד, צבוע, צובה, רבוא, שבור, שבלול, שובב.

ב- ל

אמרו חז"ל רבותינו לימדונו (מבואר היטב בעץ חיים) שמדרגת לב שורשה ל"ב נתיבות חכמה עליונה שבראש. וכאשר הארה זו מתפשטת לתוך גופו של האדם נעשה "לב". וכאשר ח"ו אינה מתפשטת, אזי זהו בחינת "בל", לשון שלילה. וזהו בול, בל - ו, לשון בלה, בלתי.

הארה עליונה זו היא ממדרגת הלובן העליון. לבן לב-ן, כמבואר בדברי רבותינו. וכאשר הארה זו מאירה אצל נקבה נעשה במקום הלב, מקום דדיה, חלב, לב-ח. ומדרגת חלב מקשרת את הולד לאמו, ללובן העליון, ללבה של האם. חלב אותיות חבל, שהחלב נעשה חבל המקשר בין הולד לאם. ובעומק הכח המקשר הוא ה"לב" כנ"ל.

וכשם שהוא הכח המקשר בין הולד לאמו, כן שורש כח ההולדה, "זכר" "ונקבה" שורשו חיבורם בלב. והוא בחינת בעל, לב-ע. כי תחילת החיבור הוא בחינת חיבוק, אח"כ נישוק, ואח"כ חיבור גמור, ומקום החיבוק במקום הלב, חיבור לב אל לב, זהו מהות עומק החיבוק.

ועיקר החיבור בין בחור לבתולה. בתולה, לב-תוה. ובמלכי אדום הנזכרים בפרשת וישלח, ז' ראשונים שבהם לא הוזכר נקבה בהם. ובמלך השמיני (בחינת חלב, לב, ח, כנ"ל) הוזכרה אשתו ושמה מהיטבאל, לב-מהיטא. ובו לא כתוב מיתה, כי היה חיבור במדרגת לב. וזהו בדלח, לב - חד , לב מחובר, לב אחד, ובבדלח מונח כח הצירוף והחיבור.

והנה תולדות ראשונים שהיו בעולם, קין והבל, הבל, לב-ה. כי בהבל נתגלה חיבור הלב של אדה"ר וחוה ונגלה חיבורו של הבל אל ליבה של חוה. וכאשר קם קין על הבל והרגו, ביטל חיבור הלב. ובשעה זו נתחדשה אבלות בפועל ראשונה בעולם. אבלות, אבל א-לב. בבחינת טוב ללכת אל בית האבל וגו', והחי יתן אל לבו. אבל אל-לבו. ושורש אבלות זו נעוץ בחוה שנתנה לאדה"ר לאכול מעץ הדעת, שעליו נאמר ביום אכלך ממנו מות תמות. ומעשה זה הוגדר בחז"ל, היא שפכה דמו של עולם.

והנה יש רציחה בפועל, ויש אביזריהו, מלבין (לב - ן) פני חבירו, הנקרא עלב. ע-לב. והנה אמרו, עשרה דורות מאדה"ר עד נח וכו', אולם במקום שיהא תיקון הלב, נעשה קלקול כמ"ש ויתעצב ה' אל לבו. וכתוצאה מכך נעשה מבול. לב-מו. ועיקר גזר דינם לא נחתם אלא על הגזל, היפך צדקה-נותן. גזל כולו מקבל, קבל, לב-ק, שהוא בחינת בלק אותיות קבל, כנודע. ותולדת כך נעשה הסבל הגדול בעולם כמעט לכל יושבי תבל. סבל, לב-ס. וחל על עצם העולם הנקרא תבל. לב-ת. כלומר על עצם שורש העולם הנקרא לבו של העולם, כמ"ש חז"ל שיש במקום לב, כמ"ש דברו על לב ירושלים, זהו לבד דתיקון. ולב דקלקול שבעולם הוא בבל, לב-ב.

ואחר עשרה דורות בא אברהם לתקן זאת. ועיקר הפסולת היוצאת לתרבות רעה ביום מיתתו הוא עשו, בחינת אדם בליעל, היפך אדם, אדום, בליעל, לב-עלי. ושורשו הוא מזרעו של בתואל, לב-תאו. ולעומתו יעקב נושא את בלהה, לב-הה, תחלת תיקון הלב. ובשבטים עיקר התיקון לכך, זבולון, לב-זון, זון ר"ת זכר ונקבה, תיקון אחדותם. והמתנגד ליעקב לבן, לב-ן. שהוא נבל כנודע, ופסולתם של אלו בבחינת זבל, לב-ז. ושורשם נחש, פורץ גדרו של עולם, פורץ את הגבול, גבול, לב-גו, פורץ את הלב.

ושלמות התיקון בבנין המשכן ע"י בצלאל, וכל חכם לב. בצלאל, לב-אצל. ובכניסה לא"י ע"י כלב, לב-כ. ובמצות יובל הנוהגת בארץ, יובל, לב-ו. ושורשו יום החמישים של מתן תורה, במשוך היובל המה יעלו בהר.

שרשי התיבות המרכיבות מאמר זה: אביאל, אבימלך, אבל, אבשלום, אהליאב, חלב, זבל, חבל, לבן, אלגביש, אלישבע, בבל, בדלח, **בהלה**, בלע, בעל, ברזל, בתולה, גבל, גבול, בגלל, בבל, **בול**, זבולון, בחל, חלב, כלב, בל, לב, יובל, יבול, לבש, להב, בלהה, בלה, בלט, בלעם, בלשאצר, בלתי, סבל, בצל, בצלאל, בישל, גבעל, גבריאל, גבלה, הבל, מבול, לבנון, נבל, איזבל, בתואל, גבול, לביא, עיבל, קבל, שביל, שבלים, תבל, יבלת, בלק, מהיטבאל, מלבן, עלב, שבלול.

ו- ל

קה בחינת לוי, לו-י. נודע עד מאוד אמרם ז"ל, שאור שברא הקב"ה שימש ל"ו שעות, יום השישי, ליל שב"ק, יום שב"ק. וזהו במדרגת זמן. ובמדרגת מקום, זהו ביהמ"ק שנקרא אורו של עולם, כמ"ש ריש מסכת ב"ב. ונמצא בירושלים, לו-ירשם. ונקרא אוריאל, לו-אריא. ונקרא בית מלון, כמ"ש צדיק זה בא לבית מלוני. מלון, מן-לו. כי שם גנוז ומאיר אור הראשון, ולכך במקום זה חלם יעקב את החלום. חם-לו. ובבחינת נפש הוא כנסת ישראל, שהם בחינת כלה בתולה של הקב"ה. בתולה, לו-בתה, והוא ית"ש בחינת אלוף נעוריה. אלוף, לו-אף. אולם בקלקול נהפך מכלה בתולה, לאלמנה, היתה כאלמנה. ונעשו דרכי ציון אבלות, אבת-לו. ויצאה כנסת ישראל לגלות, לו-גת. וכנסת ישראל כאלמנה גלמודה, לו-גדהם. ובמקום ביהמ"ק ראו שועל יוצא מבית קודשי הקודשים, כמ"ש שלהי מכות. שועל, לו-עש. ובחודש חשון הנקרא בול, ב - לו, התחיל המבול, ופסקו המאורות לשמש, ההיפך הגמור מלו' שעות שהאיר אור בתחלה.

והנה בשורש אור זה היה ראוי שיהא תדיר, אלא כאמרם ז"ל שצפה הקב"ה במעשיהם של רשעים ועמד וגנזו. ותחילת הרשע חטא אדה"ר, שאכל מעץ הדעת. אוכל, אך-לו. ושורש חטא עץ הדעת, בבחינת אין אדם חוטא אא"כ נכנסה בו רוח שטות, אולת, את-לו. והוא בחינת אויל, אי-לו. ותולדת החטא, היפך כובד ראש, הוללות, לו-הלות. ונהפך קודש לחול, ח-לו, חילול של הל"ו. ושורש החטא, כמ"ש חז"ל "מין היה", במקום עבודת אלקים, עבודת גלולים, לו-גלים. והפך מאדם דקדושה לבחינת אדם בליעל, בלי-עול, ע-לו. ומעשיו מעשי עולה, לו-עה. ועשרה דורות אחריו נח, שהיה ראוי שיהא תיקון, ולא הושלם, ונעשה מבול, לו-מב, בחודש בול, לו - ב.

ושורש התיקון כנסת ישראל כנ"ל, והתחיל באברהם, ובירר מאת בית אביו את רבקה בת בתואל, לו-אבת. ובן אחיו לוט, לו-ט. ועיקר התיקון ביעקב שלקח את צאן לבן, את ש"טלוא", אט-לו. ונתקן בפרט בלוי, לו-י. וכן בזבולון, לו-זבון. ונבדל חלק התיקון מהקלקול, נבדל יעקב מעשו. ואזי הלך יעקב לדרכו, ללוז, לו-ז. ועיקר זמן הבירור בכל שנה ביוה"כ, שני שעירים שוים שמטילים עליהם גורלות. גורל, גר-לו. ואז מלבין הלשון האדום במקדש. לשון, לו-שן. וע"ש כן נקרא לבנון, שמלבין עונותיהם של ישראל. לבנון, לו-בנן. והוא בפתח האולם, לו-אם. ששם היה בחינת וילון, לו-יון. ועיקר ההקרבה בביהמ"ק, קרבן עולה, לו-על. שמעלה את הל"ו הנפול. ועם הקורבנות איכא שירת הלוים כנ"ל לוי, לו-י, ושורשו בקול קול יעקב. קול, לו-ק. ועיקר אור התיקון לעת"ל יאיר ע"י אליהו, לו-איה, שהוא איש שלום, לו-שם, והוא יבשר על הגאולה, לו-גאה, ויבשר על ביאת תרי משיחין ומשה, שהם חוט המשולש לא במהרה ינתק. משולש, לו-משש. ואזי יבנה ביהמ"ק בחודש בול, לו-ב, אור חדש על ציון תאיר.

שרשי התיבות המרכיבות מאמר זה: לוי, חלום, לו, חליו, אבשלום, אבלות, אוחיל, אויל, אוכל, אולי, אולם, אולת, אוריאל, אילו, חלו, אלון, אלוף, אלוה, אליהו, אליהוא, אליו, אלמוני, אשכול, אתמול, אשקלון, אילון, אילות, אלוש, בתולים, גבול, גדול, גולה, גורל, ולד, הוללות, גלולים, בול, זבולון, חול, חלון, ירושלים, לוט, כסלו, בלול, מלון, מלכות, מצולה, משעול, עול, עולה, קול, שאול, שול, שלוה, שלום, שלושה, בתואל, תועלת, גדליהו, גומל, גול, גוזל, גולן, גלגול, גלות, גלמוד, גמול, גליון, דגול, דלות, הועיל, הולם, חוילה, חלוף, יובל, יכול, לבוש, לבונה, לולאות, לבנון, מבול, מול, מושל, מנעול, נלוה, שולמית, בלול, לשון, לולב, לוב, טלוא, חמול, וילון, כלוב, כליון, לוד, לוז, מחלון, מלואים, לוה, עולל, זולת, חוילה, חבול, חולי, חולק, חולש, חתול, טבול, יחולל, כבול, לולא, לוט, לוטה, שמואל, מועיל, זולל, מכלול, מלוח, עולם, עגלון, עגול, סלול, עולה, פגול, פלוא, פול, פנואל, צוריאל, צלול, צלמון, קלוי, רעואל, שובאל, שולח, שועל, שכול, שקול, שתול, תלוי.

מדור
קבלה

בלבביפדיה קבלה
בול

מילון ערכים בקבלה
בול- בואל

בלבביפדיה קבלה

בול

אור א"ס

בול, ופעמים נקרא בולי עם יו"ד, ופעמים נקרא בולא עם א', עיין גיטין (לז, ע"א). ובולי לשון שררה וחשיבות. ועיין גיטין (שם), וירושלמי (יומא, פ"א, ה"א; פאה, פ"א, ה"א; מו"ק פ"ב, ה"ד, ועוד מקומות). ושורשו אלופו של עולם. ואמרו (ויק"ר, אחרי מות, כב, י) ר' יוחנן אומר, בהמה אחת היא, ורבוצה על אלף הרים, ואלף הרים מגדלין לה כל מיני עשבים והיא אוכלת, שנאמר (איוב, מ, כ) כי בול הרים ישאו לו. ועיין פרקי דר"א (פרק יא).

צמצום

סיתום. ואמרו (סוכה, מח, ע"ב) ואותו היום נפגמה קרן המזבח, והביאו בול של מלח וסתמוהו. והרי שבול של מלח משמש לסתימה. ובדרך רמז, במילה גבול יש אותיות בול.

חלל. ואמרו בירושלמי (ר"ה, פ"א, ה"ב) בירח בול, שבו העלה נובל, והארץ עשויה חתיכות חתיכות. ופירש בפני משה שם, בולות בולות - מקומות חלולין.

ע"ז. וכתיב (ישעיהו, מד, יט) לבול עץ אסגוד. ופירש באבן עזרא (שם) וז"ל, י"א, לפסל או לצורה, עכ"ל.

שלילה. ועיין יריעות שלמה (חוברת ו, יריעה יט) וז"ל, ושורש בל, בל, המורה על האפס, השלילה והאין. ונסתעפו משרש "בל" סעיפות הרבה, כגון מילות בלו, בלתי, אבל, עכ"ל, עיי"ש.

קו

קו. גימט' דבק, כח שמחבר ומדבק. וכתב ביריעות שלמה (חוברת ו, יריעה טו) וז"ל, בלה, רקב, הנחתם בכלל על הרקבון, שהוא הפסד הרכבתו של דבר והנתק חלקיו, עד שלא נשאר עוד ביניהם איזה שייכות ודביקות והסכמה לדבר אחד, עכ"ל.

עיגולים

עיגול סביב, בחינת סחור סחור, שע"ש כן נקרא סוחר, שהולך סביב, כנודע. ועיין רש"ר הירש (בראשית, ד, יח) וז"ל, למלך - היו לו שלשה בנים, יבל - יובל ותובל קין, כל שלושת השמות נגזרו משורש אחד, "יבל" וכו', ויבל היה ה"סוחר" הראשון, עכ"ל.

ועוד. עיין תפארת ישראל (כלים, פ"כ, מ"ג, אות לט).

יושר

דרך היושר והסדר. ועיין יריעות שלמה (חוברת ו, יריעה טו) וז"ל, ועוד משם בלל, ענין בלבול והשתנות הסדר הראוי, כמו ונבלה שם שפתם (בראשית, יא, ז), כי נבלה עשה בישראל (שם, לד, ז), עכ"ל.

לולב אותיות בול, בהכפלת אות למ"ד. והוא צורת יושר, וכמגל פסול.

ועיין ערך קטן תפארת.

שערות

שער - עשר. מדרגה עשירית, סוד העשירות. ואמרו (גיטין, לז, ע"א) בולי - אלו עשירים, דכתיב, ושברתי את גאון עוזכם, ותני רב יוסף, אלו בולאות (עשירים - רש"י) שביהודה.

ועיין מצודות ציון (איוב, ל, כד) וז"ל, שוע - מלשון ישועה, ונפלה היו"ד, וכאשר יאמר בול הרים (איוב, מ, כ) מן יבול, עכ"ל. והבן שנעשה מן יבול, בול. וכאשר נופל היו"ד, נופל העשירות.

אזן

ע"ב דס"ג דע"ב באזן כנודע, וכתיב (ישעיהו, מד, יט) לבול עץ אסגוד. סגד, סג-ד. והיינו שנופל שם ס"ג לתתא ונעשה ע"ז, והוא בחינת ס"ג דס"ג שנעשה ב"ן כנודע. והשורש בקדושה הוא ס"ג דע"ב. ובפרטות ע"ב דס"ג דע"ב.

ובקלקול, בו"ל במילוי בי"ת, וי"ו, למ"ד, עולה חרש.

כתב מהר"י פאדרו בקהלתו הקדושה (מלכים, א, סימן ו', דף קסה, ע"א. והובא במועד לכל חי, סימן כו) וז"ל, ונשלם מלאכת בית המקדש בירח בול, שהוא באוזן ימין דז"א, דבחינת אזנים שבכל פרצוף הם בחינת נ"ה

של פרצוף שלמעלה הימנו ומתלבש בו. וא"כ אזן ימין דז"א הוא בחינת נצח דאבא, על כן בחר דוקא בחודש הזה להיותו ענף החסד, עכ"ל, עיי"ש.

חוטם

אות ו' נגלה בחוטם, כמ"ש בעץ חיים (שער אח"פ). וכתב בחשק שלמה (השורשים, הקדמת המחבר) וז"ל, שרש "בל", בדרך משל, המונח להוראת בלבול והפסד צורה, ונתוספה בו האל"ף בראשו להוראת האבלות, והאות ה"א ללשון הבל, והמ"ם מבול, והנו"ן נבל, והתי"ו תבל, ויו"ד יובל, "והוא"ו באמצע בול", וההא' באמצע בהל, והא בסופו בלה, ויו"ד בסופו בלי, ותי"ו יו"ד בסופו בלתי, וכולם מתדמים זה לזה בענין כמו שיתבאר בפנים, עכ"ל.

פה

אמרו (ב"מ, צ, ע"א) ת"ר, פרות המרכסות בתבואה והדשות בתרומה ומעשר, אינו עובר משום בל תחסום, אבל מפני מראית העין מביא בול מאותו המין ותולה לה בטרסקלין שבפיה.

נפיחת הפה. וכתב בתפארת ישראל (כלים, פי"ד, מי"ג, יכין, אות לה) וז"ל, חמור של נפחין - הוא בול עץ שהמפוח יושב עליו, עכ"ל.

עינים - שבירה

כל איסור "מראית העין" שורשו בפגם העינים. ואמרו (ב"מ, צ, ע"א) אבל מפני מראית העין מביא לה בול מאותו המין ותולה לה בטרסקלין שבפיה.

וכתב באמרי נעם (ליל ר"ה, אות ד) וז"ל, בולמס - שהחולאת הוא שעיניו כהות (כמ"ש רש"י יומא פ"ג בד"ה מי שאחזו), ובא מצד הס"מ שמעוור עיניו של אדם רח"ל. ונקרא בולמס שהוא מבלה ומכלה הכל, כאשר נרמז בתיבת בולמ"ס, שהוא אתוון ס"מ-בול, כטעם אמרם ז"ל, לזה נקרא בול שמבלה הכל, עכ"ל.

מקום הנקרא עין בול (כגון בנדה, לב, ע"א).

אמרו בירושלמי (ר"ה, פ"א, ה"ב) בירח בול, שבו העלה נובל, והארץ עשויה בולות בולות. ופירש בקרבן העדה (שם) חתיכות חתיכות, שהיא מתפררת, מלשון לבול עץ אסגוד.

בול לשון בלה, רקבון. כמ"ש (ישעיהו, מד, יט) לבול עץ אסגוד. ופרש"י, לרקבון עץ. ועיין רש"י (איכה, ג, ד) שכתב, וז"ל, בלה בשרי - כמו לבול עץ, עכ"ל. והוא לשון בל, שלילה. ועיין יריעות שלמה (יריעה, ו, חוברת טו) וז"ל, ובתוספת האות א', שם "אבל" להוראת האבלות, ויתאבל על בנו, עכ"ל. ועיין שם משמואל (נח, תרע"ד, ד"ה והנה נ'). ועיין תוס' (ר"ה, ז, ע"א, ד"ה מדברי קבלה).

עתיק

אמרו (זוה"ק, קלה, ע"ב) אמר ר' יוסי, יין המשומר בענביו מששת ימי בראשית, אלו דברים "עתיקים" שלא נגלו לאדם מיום שנברא העולם, ועתידים להגלות לצדיקים לעת"ל, וזו היא השתיה ואכילה, ודא ודאי היא. א"ר יהודה ברבי שלום, א"כ מהו לויתן ומהו שור הבר, דכתיב כי בול הרים ישאו לו, עיי"ש. ועיין מעולפת ספירים (יום ארבעה ועשרים). וספר הרימון (חלק ד', ד"ה אמנם כי הנני מגלה לך סוד).

אריך

אורך, אור-רך. וכתב ביריעות שלמה (חוברת ו, יריעה טו) וז"ל, תמצא שמושי "בלה" על הרוב אצל דברים רכים, כגון הבשר והעור ומיני בגדים, שהם דברים הממהרים לירקב ומיד ששולט עליהם רקבון, מיד יתפשט על פני כולם ונעשים בלוים, עכ"ל.

עיין תפארת ישראל (הלכתא גבירתא, כלים, פ"כ) בדין בול עץ "ארוך" וכבד, ועשה בו מושב, עיי"ש.

אבא

משה יסוד דאבא. וכתב השל"ה (שקלים, ומשפטים) וז"ל, דאיתא במדרש (ראה תנחומא, נח, יא) מזמן המבול ואילך כשהגיע י"ז חשון ירד מ' יום גשם, וכשנתנה תורה שעמד משה מ' יום בהר, נתבטלו אלה, על כן נקרא ירח בול, נשאר מן מבול בהסתלק מ', עכ"ל. ועיין פרי צדיק (בראשית, אות טו).

אמא

אם היולדת. ואמרו (שבת, קכח, ע"ב) אמר רשב"ג, מרחמין היינו על בהמה טהורה (שנולדה) ביו"ט, היכי עביד, אמר אביי מביא בול של מלח ומניח לה בתוך הרחם, כדי שתזכור צערה ותרחם עליו. וכן יחס נוסף בין אם לולדה מצינו בנדה (לב, ע"א) שבלבלו בעין בול, הולד קודם לאמה.

ז"א

סוד ו"ק. בול, לו-בו. והיינו צורה, ו"ק, יצירה. ועיין אבן עזרא (ישעיהו, מד, יט) לבול - אין לו רע, יש אומרים לפסל או צורה, עכ"ל. ועיין חשק שלמה (השרשים, בל) וז"ל, בל -שם, ופעל מלה, שכולם הם מענין אחד. ומורה בהנחה ראשונה על הפסד צורת הדבר, דהיינו רק צורתו ולא כולו, עכ"ל.

נוק'

בחינת נר. ואמרו (שבת, סז, ע"ב) ת"ר, נותנין בול של מלח לתוך הנר, בשביל שתאיר ותדלוק.

בית. ואמרו (ילק"ש, מלכים, א, רמז קפד) מהו בירח בול, בירח מבול, חסר מ', כנגד ארבעים יום, שאע"פ שנשבע הקב"ה כי מי נח זאת לי, אעפ"כ מ' יום בכל שנה היום אותם הימים עושים רושם בעולם, עד שעמד שלמה ובנה את ביהמ"ק, ופסקו אותם מ' יום, לפיכך כתיב חסר מ', כנגד מ' יום שפסקו, משנעשה הבית בירח בול, נעשה נעול י"ב חדש.

בתולה, יש בה אותיות בול-תה. והשורש בתואל, ודו"ק. בתואל זכר, בתולה נקבה. וכבר אמרו חז"ל ע"ש שהיה בועל כל בתולה, בבחינת תבעל לאגמון תחלה.

כתר

אין, מאין תמצא, מתחדש בכל עת. ואיתא בספר הפליאה (ד"ה תדשא הארץ דשא) וז"ל, וראה והבן זהו בהמה הרבוץ בהררי אלף, בכל יום יום אלו הרים מרעין אותה, ובלילה היו צצין מאליהם כאלו לא נגע בהם, שנאמר בול הרים ישאו לו, עכ"ל. ומעין כך איתא בעוד מדרשים, כגון פרקי דר"א (פרק יא).

חכמה

"**בחכמה** יבנה בית". וכתיב (מלכים, א, ו, לח) בירח בול הוא החדש השמיני כלה הבית לכל דבריו.

בינה

מדה השמינית. וכתיב (מלכים, א, ו, לח) ובשנה האחת עשרה בירח בול הוא החדש השמיני. בול אותיות לב-בו. בחינת בינה, לב. והוא שורש למדרגת שנת החמישים, "יובל", י-בול. ועיין בני יששכר (חדשי כסלו טבת, מאמר יב, אות א, יום השמיני).

דעת

דעת דחיבור, ע"י לשים ובוללים (כגון מנחות, נט, ע"א, בלול בשמן), בלילה דתיקון. ואמרו בירושלמי (ר"ה, פ"א, ה"ב) בירח בול וכו', שבו בוללים לבהמה מתוך הבית. והיינו שנותנים לבהמה מן היבול של הבית, מפני שנגמר בשדה. וא"כ בול לשון יבול. ועיין רש"י (מלכים, א, ו, לח) וז"ל, בירח בול - הוא מרחשון שהעשב בלה בשדה, ו"בוללין" לבהמה מן הבית, מלשון ויבל לחמורים (שופטים, יא, כא), עכ"ל. ועיין מצודות ציון (שופטים, שם) וז"ל, ויבל, הוא מלשון בלבול וערבוב, כי הדרך לבלול תבואה במספוא, וכן בליל חמין (ישעיה, ל, כד), עכ"ל. ועיין חשק שלמה (השרשים, בל) וז"ל, ההוראה העיקרית יורה (בל) על ההפסד הדבר מצד עצמו, שם "בלה", לשון בילוי ורקבון. ויורה על ההפסד מצד חוץ פעל "בלל", לשון תערובת, עכ"ל, וזהו בלול דקלקול, עיי"ש. ועיין ברכי יוסף (או"ח, סימן ר"ח, אות ו'). וככר לאדן (סימן ו).

חסד

מים. וכתב הרד"ק (מלכים, א, ו, לח) וז"ל, בירח בול - הוא מרחשון, כמו שאמר הוא החדש השמיני. ונקרא כן מפני הגשמים שמתחילים בו ענין מבול, עכ"ל. וכן הוא באברבנאל שם. ושורש דבריהם בתנחומא (נח, יז) מהו בירח בול וכו', חסר מ (מ-בול), כנגד מ' יום שנפסקו מן העולם. ובדרך רמז, בו"ל בא"ת ב"ש שפ"ך, שפך מים רבים ונעשה מבול.

גבורה

כל המוסיף גורע, והוא שורש "המבול", גבורות גשמים, שיורדים בגבורה כמ"ש בתענית. ועי"ז נעשה חסרון, מום, והוא בחינת "יבלת", תוספת שהוא חסרון. עיין יריעות שלמה (חוברת ו, יריעה טו).

גבורת היד מתגלה כאשר הוא מקומץ בצורת אגרוף. וכתב רש"י (שבת, סז, ע"ב, ד"ה בול) וז"ל, בול של מלח - מלא אגרוף מלח, עכ"ל.

תפארת

יעקב. וכתב בבני יששכר (חודש מרחשון, מאמר א, אות ד) וז"ל, החדש הזה נקרא ירח בול. נ"ל ע"פ הדברים הנ"ל, דהנה לפי מ"ש דנראה מדברי רז"ל, חינוך בית המקווה בית השלישי יהיה בחדש הזה מרחשון, והנה ידוע מה שאמרו רז"ל (פסחים, פח, ע"א)

בית הראשון נגד אברהם שקראו הר ולא נתקיים, בית השני נגד יצחק שקראו שדה ולא נתקיים, בית השלישי יהיה במהרה בימינו נגד יעקב שקראו בית ויהיה קיומו לעד [כענין הנאמר בית יעקב לכו ונלכה באור ה' (ישעיה, ב, ה)] דכתיב תתן אמת ליעקב (מיכה, ז, כ) קושטא קאי (שבת, קד, ע"א), ניתן אמת ליעקב שהוא בבחינת תפארת קו האמצעי כולל קו הימין חסד לאברהם וקו השמאל פחד יצחק, על כן נקרא אמ"ת אתוון שבימין ושמאל ואמצע באל"ף בי"ת, הנה לפי"ז תבין כיון שבחדש הזה אנו מקוים שיהיה בו חינוך הבית השלישי אמת ליעקב כללות כל הקוין ראש סוף אמצע, על כן נקרא החדש הזה בו"ל, ראש (התורה ב') אמצע (התורה ו' דגחון) סוף (התורה ל'), עכ"ל. ובפרטות כח זה נתפשט מיעקב לזבולון, אותיות זן-בול.

נצח

נו"ה תרי רגלין, כח המעמיד דפרטות דכל דבר. ועיין חשק שלמה (השורשים, שורש בל) וז"ל, הבליה הוא תחלת הרקבון. כשיתחיל המעמיד שבדבר להפסד, ועיין לא נפסד כולו, עכ"ל, עיי"ש.

הוד

הוד והדר. וכתב בספר הזמנים (ר"ח אייר) וז"ל, וחודש חשון בול, וכל העלים והצמחים נובלין ונופלין עד אדר, והשרשים מתחזקין, שאז נאבד כל ההדר, עכ"ל.

יסוד

עיין יריעות שלמה (חוברת ו, יריעה טו) וז"ל, שם יבול המורה על תבואת הארץ, כמו ונתנה הארץ יבולה (ויקרא, כו, ד), בול הרים (איוב, מ, כ), נקרא כלל הפרי הנזרע "יבול", ע"ש הבלי והרקבון, שאין הזרע (הן זרע הצומח והן זרע בהמה ואדם) קולט ומצמיח עד שיבלה תחלה, עכ"ל.

מלכות

שבע, שנת השמיטה, עושין פרוזבול. ואמרו (גיטין, לו, ע"ב) פרוס - בולי - בוטי. ועיין רש"ש (שם) וז"ל, ואולי י"ל, דבול הוא לשון כמישה, כמו שנקרא מרחשון ירח בול במלכים (א, ו, לח), שפרש"י שם, שבו העשה בלה בשדה. וכן לבול עץ אסגוד (ישעיה, מד, יט), פרש"י לשון קרבון, והוא תואר נאות לעני, עכ"ל. מלכות עניא דלית לה מגרמה כלום.

נפש

מעשה. וכתב בספר הזמנים (ר"ח אייר) וז"ל, וחדש חשון נקרא בול, וכל העלים והצמחים נובלין ונופלין עד אדר, ו"השרשים מתחזקים", שאז נאבד כל ההדר ואין שום תקיפות עוד. וכן בנפש האדם. וכל התנהגות העולם, השי"ת מבלה מעשי האדם ומאיר דעת לאדם לסתור כל כח מעשיו ופעולתיו, בהוראתו שמה הוא כח האדם אחר כל עבודתו, עכ"ל.

רוח

מצד הקלקול, גסות הרוח. ואמרו (גיטין, לז, ע"א) בולי אלו עשירים, דכתיב (ויקרא, כו, יט) ושברתי את גאון עוזכם (גסות הרוח). ותני ר' יוסף, אלו בולאות שביהודה.

נשמה

אותיות אחרי בול, גזם, מדרגת גוזמא. בחינת גם, ריבוי. ושורש הגבול ו"ק, ומי שזכה רק לנפש ורוח, אינו מותר לדבוק בגוזמא. רק מי שזכה לנשמה, דבק בהוספה, וזהו שורש הגוזמא.

חיה

כתיב (איוב, מ, כ) כי בול הרים ישאו לו וכל "חית" השדה ישחקו שם.

יחידה

אור משיח, ואור ביהמ"ק השלישי. וכתב בתפארת ישראל (חנוכה) וז"ל, מבואר בספה"ק וכו', מקדש ראשון בימי שלמה, נשלם בירח בול, היא מרחשון, וצוה השי"ת להמתין עד ירח האיתנים, היא תשרי. ונמצא שנתבייש, ועתיד הקב"ה לשלם לו שלעתיד בבי"א יהא החינוך בחודש מר חשון, עכ"ל. ועיין בני יששכר (חדש מרחשון, מאמר א).

מילון ערכים בקבלה
בול - בואל

יש מלאך הנקרא בוא"ל (ועיין במסכת היכלות, פ"ז). עיין בספר היחוד לר' חמאי גאון, וברית מנוחה (הדרך השניה והשמינית), **ושושן סודות** (אות קפד). ופרדס רימונים (שער כב, פ"א; שער כד, פ"ד). **וערכי הכינוים לרמ"ז** (אות ס, אות שכח).

ואמרו (זוה"ק, ח"ב, קלג, ע"ב) **בההיא שעתא** דאתחברו בעלה ומטרוניתא כחדא, כדין כרוזא נפיק מסטרא דדרום, אתערו חילין ומשריין דגלי רחימותא לגבי מאריכון, כדין אתער חד ממנא עלאה בוא"ל שמיה רב משריין ובידיה ארבע מפתחן דנטיל מד' סטרי עלמא וחד מפתחא אתרשים באת י' ומפתחא אחרא אתרשים באת ה', וחד מפתחא אתרשים באת ו', ואנח להו תחות אילנא דחיי, עיי"ש. בואל, בו-אל, שם החסד. ופעמים גבורה - חוזק, וכדלהלן.

אולם מצינו בחינה נוספת במלאך בוא"ל, בחינת דין, כמ"ש (שם, שם, קמז, ע"א) תכלת איהו תקיפא, ולית מאן דשלטא עליה לחיין, דאיהו כרסייא דדינא לשריא ביה דינא תקיפא ודא איהו בוא"ל, ב"ו א"ל דכתיב (תהלים ז) ואל זועם בכל יום, וכד אתהדרן בני נשא בתיובתא שלימתא (רס ב רי א) אתהדר שמיה רפ"אל דהא אסוותא אזדמן להו מההוא דינא קשיא. ואמרו (שם, שם, רט, ע"ב) רתיכא תניינא, דאיהי רתיכא מההוא רב ממנא דאקרי בוא"ל, ודא איהו שמשא יקירא דאקרי רפא"ל. ואמרו (זוהר חדש, ח"א, אחרי מות, פ, ע"א). כדין בוא"ל רב אסוון דאקרי רפאל, אל נא רפא נא לה, בעותא דקאמר מהימנא דמארוי, ואתר דא אסי למרים (לשון מרירות כמ"ש חז"ל). נ"א, הוא בוא"ל, באתוון רשימאן דאל"ף דל"ת נו"ן יו"ד. בי"ת וא"ו אל"ף למ"ד [ועיין רמ"מ משקלוב (דרושים על סדר ההשתלשלות, דף שלד) וז"ל, בי"ת ו"ו אל"ף למ"ד, גימט' אחרית, מה שהיה בבוקר, בסוד רפאל, עכ"ל, עיי"ש. ועיי"ש שהוא גם גימט' ש"ר צבא הוי"ה. ובמקומות רבים בדבריו ביאר את סוד בוא"ל], דא הוא בוא"ל, האי רב אסוון אסי לכלהו אוכלוסי, ומעבר מנייהו זיוא דחשוכא דהוה מקרבא גבייהו שאר יומי.

וביאר ברמ"ז (בראשית, צח, ע"א) וז"ל, שברקיע הזה יש בחינת ד' חיות הקודש, שהם חגת"ם שבדעת, ובמזרח מאיר אות ב' שהוא בוא"ל, ולפעמים אות ר' שהוא רפאל, דהיינו שחיה זו בכאן בחינת ת"ת, כשיונק מהדין נקרא בוא"ל, וכשיונק מהרחמים נקרא רפא"ל, וכו'. והנה רפאל נקרא בויקהל הנזכר "שמשא יקירא", מפני שמאיר במזרח, ושמי גימט' רפא"ל בוא"ל, וכו', ואז בוא"ל שהוא דין וצדק יהפך לצדקה, ומרפא ורפא"ל, והם שני כנפי השמש הזאת, עכ"ל, עיי"ש. ועיין עוד בדבריו (שמות, רט, ע"ב). ומקור הדברים בעץ חיים (מג, פ"ג) וז"ל, ולפי שבמזרח כלול צפון ודרום, לכן כאשר גובר בו החסד נקרא רפאל, וכשינק מהדין נקרא בוא"ל, עכ"ל. ועיין זוהר הרקיע (שמות, ד"ה שם בזוהר א"ר שמעון). **וערכי הכינוים לרמ"ז** (אות ס, אות שכח). **ומשנת חסידים** (מסכת המלאכים והרקיעים, פ"ב).

וכתב בקהלת יעקב (ערך אברם) וז"ל, אברם ר"ת, אוריא"ל בוא"ל רפא"ל מיכא"ל, לפי שהוא מדת חסד לא נכלל בו גבריאל, מדת הגבורה, ולפי שהחסד כלול גם כן מדין (גבורות שבדעת) ע"כ נכנס תחתיו בוא"ל שהוא בחינת דין, עכ"ל. והיינו דין של גבורות שבדעת קו אמצע, ודו"ק.

מדור
ארמית

מילון ערכים בארמית

אבולאי - אבולאי - אבולהא -
אבלוסמוס - ענבולין -
אמבורקלין - לבולאווטיא -
שבלול

מילון ערכים בארמית

אבולאי - אבולאי - אבולהא - אבלוסמוס - ענבולין - אמבורקלין - לבולאווטיא -

כתב בערוך ערך אבולי, וז"ל, פירוש, בולי בלשון יוני, בעלי עצה, ואות א' נוספת, עכ"ל. ונראה שכמו שעשירים נקראים בולי, כן עשירים בעצה, ומכח עצתם מתעשרים, נקראים אבולי.

וכתב שם בערוך ערך אבולאי, וז"ל, פירוש אובלא, תקרה וכו'. אתקין רבא משום אבולאי (נדה, סז), פירוש, שהיו סוגרין המבואות בלילה ולא היו יכולות לצאת בלילה בבית הטבילה (טבול - ט-בול) וכו'. פתחו מאבוסיה, תרגומו פתחו אבולהא. א"ב, פירוש בלשון יון, תקרה גדר שור וחומה. תרגום ירושלמי עד רדת חומתיך הגבהות והבצורות, די יחתון אבוליכון רמיא ותלילא, עכ"ל. ולפ"ז בול, משורש גבול, ג-בול. וכתב בערוך (ערך אבלוסמוס) וז"ל, כלים של עור קשין ועבין. אבלוסמוס, אותיות בול-אסמוס, והיינו כח גבול, כי כלי עור קשה ועבה הוא גבול חזק ותקיף. בחינת כלי קיבול, קי-בול. בחינת נקבה, בתולה, בול-תה. והיפך החומר והגדר הקשה והמוחלט, הוא דבר שבולט לחוץ, בחינת זכר. בולט, בול-ט. והיפוכו בולט - טובל. וכן בלוע, בול-ע.

וכתב בערוך ערך אדר, וז"ל, בר"ה (כג) ד' מיני ארזים הן, ארז קתרוס עץ שמן וברוש, מאי קתרוס, רב אדרא דבי ר' שילא אמרי, זבליגא, ואמרי לה גולמיש, ס"א, בולמיש (בול, מיש). בגמ' (סנהדרין, קח) ודור המבול עשה לך תיבת עצי גפר, מאי גפר, רב אמר, אדרא. דבי רבי שילא אמרי, זבליגא. ואמרי לה גולמיש, עכ"ל. והיינו עץ חזק ותקיף, והיינו התיבה של נח שנעשתה מעץ כזה, בלטה לעילא מן הכל, וכל השאר טבעו במים. וכתב בערוך (ערך אמבל) וז"ל, פירוש הן הענבולין. א"ב, פירוש, בלשון יוני כל דבר מונח ותקוע תוך דבר אחר, עכ"ל. והיינו קרוב לבלוע, וטבול.

ונתבאר שבול לשון חתיכות, בולי בולי, והיינו חתיכות בולטות. וכתב בערוך (ערך ארבאות) וז"ל, המחליף אמבורקלין באמבורקלין קנה (ב"ק, קיג), פירוש, כריתות של יריעות נקראות בלשון יון אמבורוקלין, עכ"ל. אותיות בול-אמרוקין, והיינו כריתות של יריעות, חתיכות של יריעות.

וכתב בערוך (ערך ארסטון) וז"ל, ירושלמי (סנהדרין, פ"ו, ה"ט) ארסטון עבד לבולווטיא דמלכא, פירוש סעודה של יום בלשון יון אריסטוון, וסעודה של ערב דיפנון, עכ"ל. לבולווטיא, אותיות בול-לווטיא, והיינו אכילה מרובה, בחינת דבר בולט, כנ"ל, והוא בחינת בולמוס, בול-מוס, ודו"ק. אולם אכילה כראוי זהו שביעה, בחינת גדר שיש לאכילה כנ"ל. ואמרו (נדרים, י) כינוין דשבועה שבובאל שבותאל, בול-שבא, בול-שתא. שבועה, שבעה, שבע, כנודע.

ובחינת בליטה לחוץ היא בחינת שבלול, כמ"ש בערוך (ערך אשת) וז"ל, ושבלול הוא שרץ שכשיצא מנרתיקו (בול - גבול) והולך, רירין נופלין הימנו ונימס ומת, עכ"ל. שבלול, בול-של, והבן.